

A gyermekek jólétével kapcsolatos igényeinek meghallgatása

MindPlay országok közötti kutatási jelentés

Mentális jólét a korai gyermekkori nevelésben: kihívások, kompetenciák és támogatási igények Európában

A MindPlay keretében végzett nemzeti kutatások összevont elemzése
Erasmus+ projekt keretében végzett nemzeti kutatások összefoglaló elemzése

**Co-funded by
the European Union**

Az Európai Unió társfinanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Oktatási Rendszer Fejlesztéséért Alapítvány (FRSE) álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az FRSE nem tehető felelőssé ezekért.

Tartalomjegyzék

MindPlay országok közötti kutatási jelentés	1
<i>A mentális jólét a korai gyermekkori oktatásban: kihívások, kompetenciák és támogatási igények Európában</i>	1
1. Bevezetés	6
2. Módszertan	9
2.1 A kutatás felépítése	9
2.2 Részt vevő országok	10
2.3 Célcsoportok	11
Tanárok	11
Iskolavezetők és vezetőség	11
Iskolai pszichológusok, tanácsadók és fejlesztési szakemberek	11
Szülők	12
2.4 Adatgyűjtés és elemzés	12
3. Az eredmények összehasonlító elemzése	13
3.1 A mentális egészségügyi problémák előfordulása és típusai	13
Externális nehézségek	14
Internalizáló nehézségek	15
Figyelem- és koncentrációs problémák	16
Érzelmi szabályozási nehézségek	16
Korosztálybeli konfliktusok és szociális nehézségek	17
A gyermekek jólétét befolyásoló környezeti és társadalmi tényezők	17
3.2 Korai felismerés és diagnosztikai gyakorlatok	20
A megfigyelésre való túlzott támaszkodás	21
A szabványosított eszközök és eljárások hiánya	21
Iskolák közötti eltérések	22
A tanárok mint első felismerők	23
3.3 Az oktatási szakemberek kompetenciakövetelményei	24
A korai felismeréshez szükséges kompetenciák	25
Az érzelmi szabályozás támogatása	26
Viselkedéskezelés	26

Kommunikáció a szülőkkel	27
Krízisbeavatkozás	27
A tanárok jóléte és önellátása	28
3.4 Rendszerszintű akadályok	29
Szakemberek hiánya	30
Időhiány	31
A képzés elégtelensége	31
A szabványosított eljárások hiánya	32
Túl nagy osztálylétszám	33
A tanárok munkaterhelése	33
3.5 Iskola–család együttműködés	34
A partnerségen alapuló együttműködés fontossága	35
Kommunikációs kihívások	36
A hatékony együttműködés akadályai	36
A szülők részvétele a megelőzésben és a támogatásban	37
Következmények a MindPlay számára	38
3.6 A gyermekek jólétét befolyásoló környezeti és társadalmi tényezők	38
A család jóléte	38
A szülők különélése és a családi instabilitás	39
Sokszínűség, befogadás és kulturális alkalmazkodás	40
Digitális jólét és a technológia kiegyensúlyozott használata	40
Társadalmi nyomás és a gyermekkori élmények változása	41
3.7 Meglévő bevált gyakorlatok	42
Érzelmi körök és napi érzelmi ellenőrzések	43
Szociális és érzelmi tanulás (SEL) programok	43
Szerepjátékok és szimulációs tevékenységek	44
Integrációs tevékenységek és közösségépítés	44
Nyugodt sarkok és biztonságos terek	45
Dráma-pedagógia és kreatív kifejezés	45
Tapasztalati tanulási megközelítések	45
3.8 A MindPlay eszközökkel kapcsolatos elvárások	46
Gyakorlati és bizonyítékokon alapuló eszközök	47
Játékalapú megközelítések	47
Integrációs játékok	48

Pedagógiai orientációjú és megfigyelésen alapuló játékok	48
Tanári képzés és szakmai támogatás	49
Szülőknek szóló anyagok és családtámogatási források	49
Egyszerű megvalósítás és minimális többletmunkaterhelés	50
4. Országok közötti összefoglalás	50
1. táblázat: Az országokban azonosított főbb kockázatok	51
2. táblázat: Az egyes országokban azonosított kompetenciakövetelmények	52
3. táblázat: Az egyes országokban tapasztalt rendszerszintű akadályok	54
4. táblázat: A MindPlay termékekkel kapcsolatos elvárások	55
5. Következtetések a MindPlay termékekre vonatkozóan	56
5.1 Kompetenciamátrix	57
5.2 Képzési programok	58
5.3 Pedagógiai célú és megfigyelésen alapuló játékok	59
5.4 Integrációs játékok	60
5.5 Beavatkozási eljárások	61
5.6 Iskolai jóléti stratégia	61
6. Ajánlások	63
6.1 Ajánlások az iskolák számára	63
6.2 Ajánlások a politikai döntéshozók számára	64
6.3 Ajánlások a tanárképző intézmények számára	65
6.4 Ajánlások a MindPlay bevezetéséhez	66
6.5 Országspecifikus ajánlások	67
Belgium	67
Németország	68
Magyarország	68
Lengyelország	69
Románia	69
7. Következtetések	69
8. Irodalomjegyzék	71

1. Bevezetés

A mentális egészség és a jóllét egyre fontosabb prioritássá vált az európai oktatási rendszerekben. A legújabb kutatások szerint a gyermekek körében egyre gyakrabban fordulnak elő érzelmi, viselkedési és szociális nehézségek, amelyek közül sok már a korai gyermekkorban és a formális oktatás első éveiben jelentkeznek. Az érzelmi szabályozással, szorongással, viselkedési problémákkal, kortárs kapcsolatokkal, figyelemmel és társadalmi beilleszkedéssel kapcsolatos nehézségek jelentősen befolyásolhatják a gyermekek tanulási eredményeit, iskolai részvételét, társadalmi befogadását és általános fejlődését. Ha ezeket a nehézségeket nem ismerik fel és nem támogatják, azok hosszú távú következményekkel járhatnak a gyermekek oktatási pályafutására, pszichoszociális működésére és jövőbeli jóllétére nézve.

Az iskolák döntő szerepet játszanak a gyermekek mentális egészségének előmozdításában, mivel a tanárok és más oktatási szakemberek gyakran az első olyan felnőttek a családon kívül, akik észlelik az érzelmi vagy viselkedési nehézségek korai jeleit. A korai felismerés és az időben nyújtott támogatás ezért elengedhetetlen a problémák súlyosbodásának megelőzéséhez, valamint a gyermekek rezilienciájának, szociális kompetenciáinak és pozitív iskolai élményeinek elősegítéséhez. Az oktatási szakemberek azonban gyakran jelentős kihívásokkal szembesülnek a korai figyelmeztető jelek felismerése, a fejlődési eltérések és a komolyabb problémák közötti különbségtétel, valamint a megfelelő támogató intézkedések bevezetése terén a mindennapi oktatási gyakorlatban.

A közelmúltbeli társadalmi fejlemények – ideértve a gyors digitalizációt, a változó családi struktúrákat, a migrációt és a COVID-19-világjárvány tartós hatásait – még inkább rávilágítottak az oktatási környezetben alkalmazandó megelőző és korai beavatkozási megközelítések szükségességére.

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) becslései szerint a gyermekek és serdülők körülbelül hetede szenved valamilyen mentális egészségügyi problémától, és ezek közül sok már gyermekkorban jelentkezik (WHO, 2021). A legújabb európai és nemzetközi jelentések továbbá egyre növekvő aggodalmakra utalnak a gyermekek érzelmi jólétével, szorongásával, társas kapcsolataival és az iskolához való tartozás érzésével kapcsolatban (OECD, 2019; OECD, 2023). Ugyanakkor a gyors társadalmi változások – ideértve a digitalizációt, a migrációt, a változó családi

struktúrákat és a COVID-19-világjárvány hosszú távú következményeit – még inkább felerősítették a megelőző és korai beavatkozási megközelítések iránti igényt az oktatási környezetben.

Az európai intézmények egyre inkább elismerik, hogy az iskolák kulcsfontosságú környezetek a gyermekek jólétének, rezilienciájának, befogadásának és szocio-érzelmi fejlődésének előmozdításában (Európai Bizottság, 2023). Az iskolai sikerhez vezető utakról szóló tanácsai ajánlás hangsúlyozza a támogató iskolai környezet és a jólétre irányuló, az egész iskolát átfogó megközelítések fontosságát, míg az Európai Gyermekegarancia kiemeli annak szükségességét, hogy minden gyermek, különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévők számára biztosítsák a mentális egészségügyi támogatáshoz és az inkluzív oktatási lehetőségekhez való méltányos hozzáférést (az Európai Unió Tanácsa, 2022; Európai Bizottság, 2021).

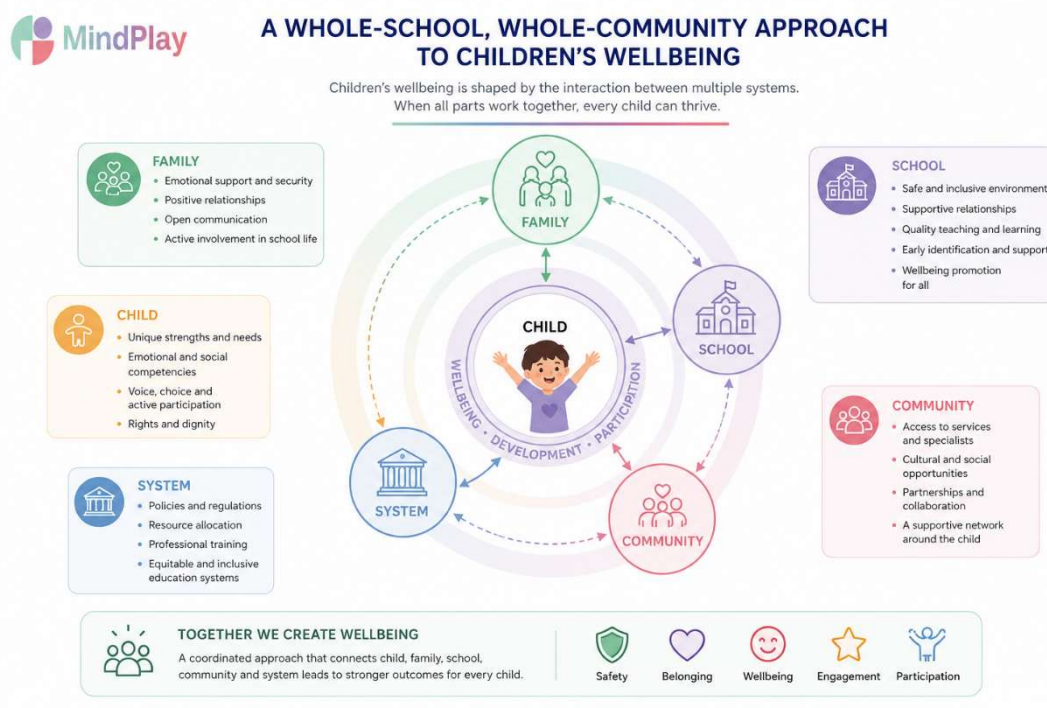
Ugyanakkor az európai iskolák egyre összetettebb társadalmi kontextusban működnek, amelyet a gyors társadalmi változások, a digitalizáció, a migráció, a családi instabilitás és a tanulói populációk közötti növekvő sokszínűség jellemez. Ezek a fejlemények új követelményeket támasztanak a tanárokkal, az iskolaigazgatókkal, a pszichológusokkal, a tanácsadókkal és a

szülőkkel szemben, rávilágítva arra, hogy innovatív, bizonyítékokon alapuló és gyakorlat-orientált megközelítésekre van szükség a gyermekek mentális jólétének támogatásához.

MindPlay 1. ábra

Az Európai Unió Erasmus+ programja által társfinanszírozott MindPlay projekt (2025-1-PL01-

KA220-SCH-000360826) ezekre a kihívásokra reagál azzal, hogy innovatív oktatási, diagnosztikai és beavatkozási eszközök kidolgozása révén igyekszik javítani az 5–9 éves gyermekek mentális jólétét. A projekt célja a tanárok, pedagógusok, iskolavezetők és más szakemberek kompetenciáinak erősítése az érzelmi és viselkedési nehézségekkel küzdő gyermekek megelőzése, korai felismerése és támogatása terén.

Bár a mentális egészségügyi kihívások jelentették a kiindulási pontot ehhez az igényelemzéshez, az eredmények következetesen azt mutatják, hogy az iskoláknak inkább gyakorlati, megelőzésorientált megoldásokra van szükségük, mint további diagnosztikai rendszerekre. A partnerországokban az érdekelt felek a korai felismerést, a tanári kompetenciákat, az érzelmi rezilienciát, az iskola–család együttműködést és a gyakorlati osztálytermi eszközöket emelték ki a gyermekek jólétének javítását szolgáló legfontosabb prioritásokként.

A 2. munkacsomag (WP2) – *a kompetenciigények feltérképezése* – a projekt alapvető eleme. E munkacsomag elsődleges célja, hogy bizonyítékokon alapuló információkat szerezzen a legfontosabb oktatási érdekelt felek kompetencia- és készségigényeiről, azonosítsa az iskolákban felmerülő legjelentősebb mentális egészségügyi kockázatokat és kihívásokat, valamint feltárja a gyermekek mentális jólétével kapcsolatos meglévő gyakorlatokat, akadályokat és támogatási igényeket. Az eredmények célja, hogy alapul szolgáljanak a kiváló minőségű, személyre szabott MindPlay-termékek kidolgozásához, ideértve a képzési programokat, a diagnosztikai és oktatási játékokat, a beavatkozási eljárásokat, az integrációs tevékenységeket, valamint az iskolák számára szóló stratégiai ajánlásokat. Ezen túlmenően a WP2 keretében előállított bizonyítékok alapját képezik az Európai MindPlay Kompetenciamátrixnak, amely összefoglalja az azonosított veszélyeket, kompetenciakövetelményeket, gyakorlati készségeket és képzési prioritásokat. A mátrix mérőföldkönek számító eredményként, valamint elsődleges bizonyítékalapként fog szolgálni a WP3 képzési tanterveinek, oktatási eszközeinek és a megvalósításhoz szükséges erőforrások tervezéséhez és fejlesztéséhez.

A kutatást öt európai országban végezték: Belgiumban, Németországban, Magyarországon, Lengyelországban és Romániában. Ezek az országok változatos oktatási, kulturális és társadalmi kontextusokat képviselnek, ugyanakkor számos közös kihívással szembesülnek a gyermekek mentális egészségével és jólétével kapcsolatban. A több nemzeti perspektíva bevonása lehetővé teszi mind a közös európai trendek, mind a kontextus-specifikus igények átfogó megértését.

A jelen összefoglaló jelentés összefoglalja az összes részt vevő országban végzett nemzeti tanulmányok eredményeit. Összehasonlító elemzést nyújt a tanárok, az iskolaigazgatók, az iskolai pszichológusok és tanácsadók, a fejlődési szakemberek, valamint a szülők nézőpontjairól a gyermekek mentális egészségügyi igényeivel, a korai felismerési gyakorlatokkal, a kompetenciahiányokkal, a rendszerszintű akadályokkal, valamint a jövőbeli MindPlay-eszközökkel kapcsolatos elvárásokkal kapcsolatban.

Konkrétabban, az összefoglaló jelentés céljai a következők:

- a részt vevő országokban az 5–9 éves gyermekeket érintő leggyakoribb érzelmi, viselkedési és szociális nehézségek azonosítása;
- az oktatási környezetben a korai felismeréssel és támogatással kapcsolatos jelenlegi gyakorlatok elemzése;
- az oktatási érdekelt felek kompetenciigényeinek és szakmai fejlesztési prioritásainak feltárása;
- azonosítani a hatékony mentális egészségfejlesztést és korai beavatkozást korlátozó rendszerszintű akadályokat;

- a jövőbeli MindPlay-termékekkel és támogató eszközökkel kapcsolatos érdekelt felek elvárásainak vizsgálata;
- bizonyítékokon alapuló ajánlások megfogalmazása a gyermekek mentális jólétét elősegítő, innovatív, gyermekközpontú és gyakorlatorientált megoldások kidolgozása és megvalósítása érdekében.

A jelentésben bemutatott eredmények fontos tényalapot nyújtanak a MindPlay-projekt következő fázisaihoz, és hozzájárulnak az általános iskolai környezetben a mentális egészség előmozdításának, a megelőzésnek és a korai beavatkozásnak a megerősítéséről szóló szélesebb körű európai vitákhoz.

2. Módszertan

2.1 A kutatás felépítése

A tanulmány vegyes módszertani kutatási tervet alkalmazott, amely ötvözi a kvantitatív és kvalitatív megközelítéseket annak érdekében, hogy átfogó képet kapjon az általános iskolai alsó tagozaton a gyermekek mentális jólétéhez kapcsolódó kompetenciakövetelményekről, a meglévő gyakorlatokról, az észlelt kockázatokról és a támogatási igényekről.

A vegyes módszertani megközelítést azért választották, mert lehetővé teszi a numerikus adatok és a résztvevők tapasztalatai, észlelései, valamint a kontextusra vonatkozó betekintések integrálását, ezáltal gazdagabb és árnyaltabb képet adva a vizsgált jelenségről. A kvantitatív adatok lehetővé tették a közös tendenciák, prevalenciárák és mintázatok azonosítását a részt vevő országokban, míg a kvalitatív adatok mélyebb betekintést nyújtottak az érdekelt felek tapasztalataiba, kihívásaiba, elvárásaiba és ajánlásaiba.

A kutatási folyamat két, egymást kiegészítő elemből állt:

1. Irodai kutatás

Minden partnerország áttekintette a gyermekek mentális egészségével, viselkedési nehézségeivel, a korai felismerési gyakorlatokkal és az oktatási környezetben történő mentális egészségfejlesztéssel kapcsolatos releváns hazai és nemzetközi szakirodalmat, szakpolitikai dokumentumokat, stratégiai keretrendszereket és meglévő kutatásokat. Az irodai kutatás

kontextuális információkat szolgáltatott a nemzeti oktatási és mentális egészségügyi rendszerekről, és segítette az empirikus eredmények értelmezését.

2. Empirikus kutatás

Az empirikus adatokat strukturált online kérdőívek segítségével gyűjtötték össze, amelyeket a gyermekek mentális jólétének támogatásában részt vevő négy fő érdekelt fél csoportjának töltött ki. A kérdőívek zárt és nyitott kérdéseket egyaránt tartalmaztak.

A zárt végű kérdések a következőkre vonatkozó kvantitatív adatokat szolgáltatottak:

- az iskolákban előforduló mentális egészségügyi és viselkedési nehézségek gyakoriságára és típusaira;
- a meglévő felismerési és támogatási gyakorlatok;
- a szakemberek kompetenciakövetelményei;
- az észlelt rendszerbeli akadályok;
- a lehetséges MindPlay-termékekkel és beavatkozásokkal kapcsolatos attitűdök.

A nyitott kérdések lehetővé tették a résztvevők számára, hogy részletesen kifejtseik tapasztalataikat, leírják a meglévő bevált gyakorlatokat, azonosítsák a kihívásokat, valamint ajánlásokat fogalmazzanak meg a jövőbeli támogatási intézkedésekkel és a projekt termékeivel kapcsolatban.

A kvantitatív adatokat leíró statisztikai módszerekkel elemeztük, beleértve a gyakoriságokat, a százalékokat, valamint az országok és az érdekelt felek csoportjai közötti összehasonlító elemzéseket. A kvalitatív válaszokat tematikus elemzéssel elemeztük, amelynek során a válaszokat szisztematikusan kódoltuk, és ismétlődő témákba és kategóriákba csoportosítottuk.

A kvantitatív és kvalitatív eredmények kombinálása megkönnyítette az eredmények háromszögelését, növelte az értelmezések megbízhatóságát, és elősegítette mind a közös európai trendek, mind az országspecifikus jellemzők azonosítását.

2.2 Részt vevő országok

A tanulmányt a MindPlay-projektben részt vevő öt európai országban – Belgiumban, Németországban, Magyarországon, Lengyelországban és Romániában – végezték.

Ezek az országok változatos oktatási, kulturális, társadalmi és demográfiai kontextusokat képviselnek, ugyanakkor a gyermekek mentális egészségével és jólétével kapcsolatos közös kihívásokkal szembesülnek.

A több országos kontextus bevonása lehetővé tette a közös és a kontextus-specifikus szükségletek, gyakorlatok és kihívások összehasonlító elemzését. Különös figyelmet fordítottak a részt vevő országok iskolai populációinak sokszínűségére. Például egyes országok jelentősen magas számú, migráns vagy menekült háttérrel rendelkező gyermekről számoltak be, míg mások az etnikai kisebbségek jelenlétét vagy a gyermekek jólétét befolyásoló specifikus társadalmi-gazdasági sebezhetőségeket emelték ki.

A nemzetek közötti perspektíva lehetőséget nyújtott az oktatási szakemberek közös kompetenciakövetelményeinek azonosítására, valamint az intézményi válaszok, a rendelkezésre álló támogatási rendszerek és a jövőbeli beavatkozásokkal kapcsolatos észlelt prioritások közötti eltérések feltárására.

2.3 Célcsoportok

A kutatás négy olyan kulcsfontosságú érdekelt felek csoportját célozta meg, amelyek közvetlenül részt vesznek az 5–9 éves gyermekek mentális jólétének előmozdításában, nyomon követésében és támogatásában az oktatási környezetben.

Tanárok

Az 5–9 éves gyermekekkel foglalkozó általános iskolai tanárok alkották a legnagyobb résztvevői csoportot. A gyermekekkel való napi szintű interakciójuknak köszönhetően a tanárok központi szerepet játszanak a viselkedési és érzelmi változások megfigyelésében, a korai figyelmeztető jelek felismerésében, a megelőző tevékenységek végrehajtásában, valamint a családokkal és a támogató szolgálatokkal való együttműködésben.

Iskolavezetők és vezetőség

Az iskolaigazgatók és az iskolavezetői csapatok tagjai azért vettek részt a tanulmányban, hogy betekintést nyújtsanak az intézményi politikákba, a szervezeti kapacitásokba, a meglévő támogatási mechanizmusokba, a rendszerbeli akadályokba és a gyermekek mentális jólétével kapcsolatos stratégiai prioritásokba.

Iskolai pszichológusok, tanácsadók és fejlődési szakemberek

Ebbe az érdekelt felek csoportjába tartoztak az iskolai pszichológusok, pedagógiai tanácsadók, speciális pedagógusok és egyéb fejlődési szakemberek, akik a gyermekek társadalmi, érzelmi és viselkedési fejlődésének értékelésében, támogatásában és nyomon követésében vesznek részt. Részvételükkel szakértői szemszögből nyújtottak betekintést a korai felismerésbe, a beavatkozási gyakorlatokba és a támogatási igényekbe.

Szülők

Az 5–9 éves gyermekek szülei és gondviselői azért vettek részt a kutatásban, hogy bemutassák a családok szemszögéből a gyermekek érzelmi és viselkedési kihívásait, az iskolákkal való együttműködést, az érzékelt támogatási igényeket, valamint a jövőbeli oktatási és megelőző eszközökkel kapcsolatos elvárásokat.

A több érdekelt fél csoport bevonása biztosította a gyermekek mentális jólétének holisztikus megértését, és lehetővé tette a családi és iskolai környezetekben kialakult nézőpontok összehasonlítását. Ez a több szempontú megközelítés megerősítette az eredmények érvényességét, és támogatta a jövőbeli MindPlay-beavatkozásokra vonatkozó, átfogó, az érdekelt felek véleményét figyelembe vevő ajánlások kidolgozását.

Az eredmények arra utalnak, hogy a gyermekek jólétét leginkább egy megelőző, kompetenciaalapú és az egész iskolát átfogó megközelítéssel lehet támogatni. Ahelyett, hogy kizárólag a mentális egészségügyi nehézségekre való reagálásra összpontosítanának, az oktatási rendszereknek olyan gyakorlati eszközökre van szükségük, amelyek erősítik az olyan védő tényezőket, mint az érzelmi rugalmasság, a pozitív kapcsolatok, a kialakuló nehézségek korai felismerése, a családi bevonás és a támogató tanulási környezet. Ez a szemlélet tükrözi a MindPlay-projekt átfogó céljait, és biztosítja a koncepcionális alapot a későbbi munkacsomagokban kifejlesztett termékekhez.

2.4 Adatgyűjtés és -elemzés

Az adatgyűjtést a részt vevő országokban kitöltött strukturált kérdőívek segítségével végezték. A kérdőíveket négy célcsoport számára tervezték: tanárok, iskolavezetők, iskolai pszichológusok/tanácsadók/fejlesztési szakemberek és szülők. Ez a felépítés lehetővé tette a kutatás számára, hogy a gyermekek oktatásában, gondozásában és támogatásában részt vevő különböző szereplők szempontjait is figyelembe vegye.

A kérdőívek zárt és nyitott kérdéseket egyaránt tartalmaztak. A zárt kérdéseket arra használták, hogy összehasonlítható mennyiségi adatokat gyűjtsenek a gyermekeknél megfigyelt mentális egészségügyi és viselkedési nehézségek gyakoriságáról és típusairól, a meglévő korai felismerési gyakorlatokról, az észlelt kompetenciaszintekről, a képzési igényekről, a rendszerbeli akadályokról, valamint a MindPlay-eszközökkel kapcsolatos elvárásokról.

A nyitott kérdések lehetővé tették a válaszadók számára, hogy részletesebb magyarázatokat, gyakorlati példákat, valamint igényeikre és kihívásaikra vonatkozó reflexiókat nyújtsanak. Ezek a válaszok különösen fontosak voltak a számszerű eredmények mögötti kontextus megértéséhez, valamint a jövőbeli MindPlay-termékekre vonatkozó gyakorlati ajánlások azonosításához.

A kvantitatív adatokat leíró módon elemeztük, gyakoriságok, százalékok, valamint az országok és az érdekelt felek csoportjai közötti összehasonlító értelmezés segítségével. A cél nem az volt, hogy minden egyes nemzeti oktatási rendszerre vonatkozóan statisztikailag reprezentatív következtetéseket vonjunk le, hanem hogy azonosítsuk a projektpartnerek körében megjelenő releváns mintákat, közös igényeket és visszatérő kihívásokat.

A kvalitatív válaszokat tematikus elemzéssel vizsgáltuk. A válaszokat áttekintettük, kódoltuk, és visszatérő témákba csoportosítottuk, mint például az érzelmi szabályozás, a viselkedési nehézségek, a kortárs konfliktusok, a szülőkkel való együttműködés, a szakértői támogatás hiánya, a tanárok munkaterhelése, a korai felismerés igényei, valamint a játékalapú eszközökkel kapcsolatos elvárások. Ez a folyamat lehetővé tette az országok közötti közös témák azonosítását, miközben megőrizte a kontextus-specifikus betekintéseket is.

A kvantitatív és kvalitatív eredmények integrálása lehetővé tette az eredmények háromszögelését. A numerikus adatok segítettek a kulcsfontosságú problémák mértékének és gyakoriságának azonosításában, míg a kvalitatív adatok mélyebb betekintést nyújtottak abba, hogy ezek a problémák hogyan jelennek meg a mindennapi iskolai és családi kontextusokban. Ezek az eredmények együttesen képezik a bizonyítékalapot a MindPlay képzési programok, diagnosztikai és beavatkozási játékok, integrációs tevékenységek és támogató anyagok kidolgozásához.

3. Az eredmények összehasonlító elemzése

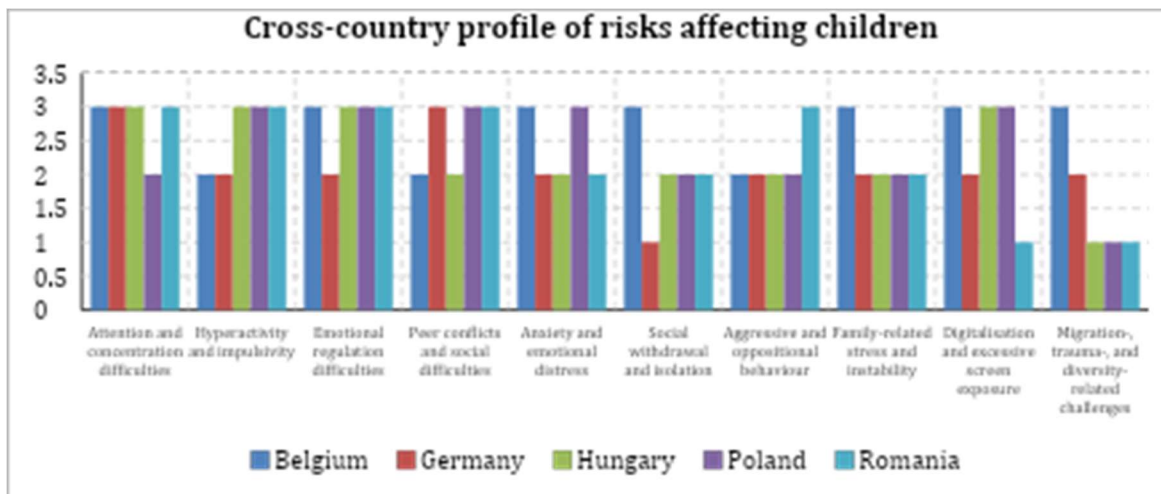

3.1 A mentális egészségügyi nehézségek előfordulása és típusai

Az öt részt vevő országban nyert eredmények azt mutatják, hogy az 5–9 éves gyermekek körében jelentkező mentális egészségügyi és viselkedési nehézségeket az oktatási környezetben jelentős és egyre növekvő aggodalomként érzékelik. Az oktatási rendszerek és a nemzeti kontextusok közötti különbségek ellenére a belgiumi, németországi, magyarországi, lengyelországi és romániai érdekelt felek rendkívül hasonló mintákat jelentettek a fiatal tanulók körében megfigyelt nehézségek típusait illetően.

A tanárok, az iskolaigazgatók, a pszichológusok és a szülők egybehangzóan jelezték, hogy az érzelmi, viselkedési és szociális kihívások egyre gyakoribbá váltak a mindennapi iskolai gyakorlatban. Sok válaszadó arról számolt be, hogy naponta vagy hetente találkozik ilyen nehézségekkel, ami arra utal, hogy a mentális egészségügyi problémák már nem kivételes események, hanem a mai oktatási környezet szerves részét képezik.

Bár az egyes nehézségek előfordulási gyakorisága és relatív jelentősége országonként eltérő volt, az összes nemzeti tanulmányban következetesen több közös kategória is kirajzolódott.

Externális nehézségek

Az externalizáló nehézségek az összes részt vevő országban a leggyakrabban jelentett kihívások közé tartoztak. Ezek a nehézségek jellemzően megfigyelhető viselkedésformákban nyilvánulnak

Co-funded by
the European Union

Az Európai Unió társfinanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Oktatási Rendszer Fejlesztéséért Alapítvány (FRSE) álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az FRSE nem tehető felelőssé ezekért.

meg, mint például az agresszió, az impulzivitás, az ellenséges viselkedés, a hiperaktivitás és a zavaró magatartás.

A román, lengyel és magyar érdekelt felek különösen a hiperaktivitást, az impulzív viselkedést és az agresszív reakciókat emelték ki az alsó tagozatos oktatás főbb kihívásaként. A tanárok gyakran számoltak be érzelmi kitörésekről, az osztálytermi szabályok betartásának nehézségeiről, alacsony frusztrációtűrésről, valamint olyan ellenszegülő magatartásokról, amelyek zavarják a tanulási folyamatokat és a kortárs kapcsolatokat.

Hasonlóképpen a belga résztvevők is kiemelték az agresszív viselkedést és a viselkedésszabályozási zavarokat, és ezeket a megnyilvánulásokat gyakran összekapcsolták a gyermekkori negatív élményekkel, traumákkal, a családi instabilitással vagy a migrációval kapcsolatos stresszel. A német válaszadók szintén a viselkedési problémákat és a hiperaktivitást jelölték meg olyan gyakori problémaként, amelyek befolyásolják az osztálytermi dinamikát.

Az országok résztvevői egyaránt aggodalmuknak adtak hangot amiatt, hogy az externalizáló viselkedés gyakran jelentős érzelmi és szakmai terhet ró a tanárookra, akik gyakran úgy érzik, hogy nem rendelkeznek megfelelő felkészültséggel ahhoz, hogy hatékonyan reagáljanak a kihívást jelentő osztálytermi helyzetekre.

Ugyanakkor az érdekelt felek elismerték, hogy az externalizáló tünetek általában könnyebben felismerhetők, mivel láthatóak és közvetlenül befolyásolják az osztálytermi működést. Következésképpen a zavaró magatartást tanúsító gyermekek nagyobb valószínűséggel részesülnek figyelemben és támogatásban, mint azok, akik kevésbé látható érzelmi nehézségekkel küzdenek.

Internalizáló nehézségek

Az internalizáló nehézségek az összes részt vevő országban a másik fő aggodalomra okot adó kategóriaként merültek fel. Ezek a nehézségek magukban foglalják a szorongást, a szomorúságot, a társas visszahúzódást, a magányt, az alacsony önértékelést, a pszichoszomatikus panaszokat és a depressziós tüneteket.

A belga, román, lengyel és magyar érdekelt felek többször is hangsúlyozták, hogy az internalizáló nehézségek gyakran észrevétlenek maradnak, mivel az érzelmi szorongást átélő gyermekek általában nem zavarják az osztálytermi tevékenységeket. A szorongást, a társadalmi visszahúzódást, az érzelmi gátlást és a csendes szenvedést gyakran olyan rejtett problémaként írták le, amelyek hosszú ideig felismeretlenek maradhatnak.

A belga érdekelt felek különös figyelmet fordítottak a kiszolgáltatott helyzetben lévő, migráns és menekült háttérrel rendelkező gyermekek traumával kapcsolatos érzelmi nehézségeire. A kitelepülés, a család felbomlása és a konfliktusoknak való kitettség tapasztalatait a gyermekek érzelmi szenvedésének fontos kiváltó tényezőiként azonosították.

Hasonlóképpen a román pszichológusok kiemelték, hogy a szorongást és az érzelmi nehézségeket az oktatási szakemberek gyakran alábecsülik, míg a lengyel résztvevők hangsúlyozták, hogy a szomorúság, a visszahúzódás és az alacsony reziliencia egyre gyakoribbá válik a kisgyermekek körében.

Az eredmények arra utalnak, hogy az oktatási szakembereknek minden országban további támogatásra van szükségük az érzelmi distressz finom jeleinek felismeréséhez, valamint a tipikus fejlődési eltérések és a további beavatkozást igénylő jelek megkülönböztetéséhez.

Figyelem- és koncentrációs problémák

A figyelem- és koncentrációs nehézségek az összes részt vevő országban a leggyakrabban említett problémák közé tartoztak, és a mentális egészséggel kapcsolatos kihívások egyik legelterjedtebb kategóriájaként jelentek meg.

A német tanárok a koncentrációs nehézségeket azonosították a tanulók körében a leggyakrabban megfigyelt problémaként. Hasonló eredményekről számoltak be Romániában, Magyarországon, Belgiumban és Lengyelországban is, ahol a tanárok egyre több olyan gyermeket írtak le, akiknek nehézségeik vannak a figyelem fenntartásával, a tanulási tevékenységekben való aktív részvétellel, a feladatok elvégzésével és az utasítások követésével.

A résztvevők ezeket a nehézségeket gyakran társították szélesebb körű társadalmi változásokkal, ideértve a túlzott képernyőhasználatot, a digitális túlstimulációt, a szabad játék lehetőségeinek csökkenését, a családi stresszt és a modern élet felgyorsult ütemét.

Számos érdekelt fél aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy a gyermekeknek egyre nehezebb fenntartani a figyelmüket az osztálytermi tevékenységek során, és egyre kevésbé képesek elviselni az erőfeszítést, elhalasztani az azonnali kielégülést, valamint tartósan kognitív feladatokra koncentrálni.

A figyelemzavarokat gyakran hozták összefüggésbe a hiperaktivitással és az érzelmi szabályozási zavarokkal is, ami arra utal, hogy ezek a kihívások gyakran együtt járnak, nem pedig egymástól függetlenül jelentkeznek.

Érzelmi szabályozási nehézségek

Mind az öt országban az érzelmi szabályozással kapcsolatos nehézségek az egyik legkiemelkedőbb és leggyakrabban említett aggodalomként merültek fel.

A tanárok, az iskolaigazgatók és a szakemberek arról számoltak be, hogy sok gyermeknek nehézségei vannak az érzelmek megfelelő felismerésével, kifejezésével és kezelésével. Az érzelmi kitöréseket, az ingerlékenységet, a frusztrációt, az impulzív reakciókat és a kudarcokkal való megbirkózás nehézségeit az összes országos jelentésben gyakran említették.

A lengyel és magyar érdekelt felek különösen hangsúlyozták a gyermekek csökkent frusztrációtűrő képességét és korlátozott képességüket a kudarcok, a kritika vagy az interperszonális konfliktusok kezelésére. A román résztvevők hasonlóképpen az érzelmi szabályozási zavarokat jelölték meg olyan fő kihívásként, amely mind a tanulók részvételét, mind a kortárs kapcsolataikat befolyásolja.

A belga válaszadók az érzelmi szabályozást emelték ki mint a további szakmai képzést igénylő legfontosabb területet, míg a német résztvevők az érzelmi nehézségekkel küzdő gyermekek támogatására szolgáló gyakorlati stratégiák szükségességét hangsúlyozták.

Az eredmények arra utalnak, hogy a gyermekek érzelmi műveltségének, önismeretének és önszabályozási készségeinek erősítésének a jövőbeli megelőző beavatkozások és oktatási programok központi elemét kell képeznie.

Kortárs-konfliktusok és szociális nehézségek

A kortárs kapcsolatokkal és a társadalmi működéssel kapcsolatos nehézségek minden részt vevő országban egy másik fontos aggodalomra okot adó területként merültek fel.

A tanárok gyakran számoltak be kortárs konfliktusokról, társadalmi kirekesztésről, a barátságok kialakításával kapcsolatos nehézségekről, gyenge konfliktuskezelési készségekről, valamint az együttműködéssel és a csoportban való részvétellel kapcsolatos kihívásokról.

A román és lengyel válaszadók különösen kiemelték, hogy az osztálytársak közötti konfliktusok gyakoriak az alsó tagozatos osztályokban. A belga résztvevők aggodalmukat fejezték ki a magány, a társadalmi elszigeteltség, valamint a egyre heterogénebb tanulói populációk körében tapasztalható kulturális és nyelvi sokszínűséggel kapcsolatos nehézségek miatt.

A magyar érdekelt felek aggodalmukat fejezték ki a gyermekek korlátozott társadalmi kompetenciái és az iskolán kívüli személyes interakcióra irányuló korlátozott lehetőségek miatt, míg a német résztvevők a növekvő társadalmi nyomásról és a tanulók közötti interperszonális nehézségekről számoltak be.

Minden országban a válaszadók hangsúlyozták a szociális és érzelmi kompetenciák fejlesztésének, az inkluzív osztálytermi környezet előmozdításának, valamint a kortárs kapcsolatok és a társadalmi kohézió erősítését célzó megelőző tevékenységek megvalósításának fontosságát.

Összességében az összehasonlító eredmények azt mutatják, hogy a gyermekek mentális egészségügyi kihívásai Európa-szerte sokrétűek és egymással összefüggnek. Az externalizáló viselkedésformák, az internalizáló nehézségek, a figyelemzavarok, az érzelmi szabályozási zavarok és a kortársakkal kapcsolatos nehézségek gyakran együtt fordulnak elő, és kölcsönösen befolyásolják egymást. Ezek az eredmények rávilágítanak az átfogó, megelőző és kapcsolatalapú megközelítések szükségességére, amelyek integrált módon foglalkoznak a gyermekek társadalmi, érzelmi és viselkedési fejlődésével.

A gyermekek jólétét befolyásoló környezeti és társadalmi tényezők

Az egyéni érzelmi és viselkedési nehézségeken túl az összes részt vevő ország érdekelt felei számos olyan tágabb körű környezeti és társadalmi tényezőt emeltek ki, amelyek jelentősen befolyásolják a gyermekek mentális egészségét és jólétét. Bár ezeknek a tényezőknek a relatív fontossága az egyes országok kontextusában eltérő volt, az öt országban több közös téma is következetesen felmerült.

A szülők különélése és a családi instabilitás

A családdal kapcsolatos tényezőket gyakran azonosították a gyermekek érzelmi és viselkedési működésének fontos meghatározó tényezőiként. A belgiumi, németországi, lengyelországi, romániai és magyarországi résztvevők arról számoltak be, hogy a szülők különélése, a válás, a családi konfliktusok és az instabil családi környezet gyakran negatívan befolyásolják a gyermekek jólétét.

A tanárok és szakemberek megfigyelték, hogy a családi instabilitást átélő gyermekeknél szorongás, érzelmi szabályozási zavarok, koncentrációs nehézségek, társas visszahúzódság, viselkedési problémák és csökkent tanulói elkötelezettség jelentkezhet. Németországban és Belgiumban a válaszadók kifejezetten a szülői különélésre és a több háztartásban élő

gyermekre hivatkoztak, mint az érzelmi distresszhez és a viselkedési kihívásokhoz hozzájáruló tényezőkre.

A belga érdekelt felek emellett kiemelték a krónikus családi stressz, a pénzügyi nehézségek és a gyermekkori negatív élmények – ideértve az elhanyagolást és a családon belüli erőszakot is – hatását. Az összes országban a válaszadók hangsúlyozták az iskolák és a családok közötti szoros együttműködés fontosságát a nehéz családi körülmények között élő gyermekek támogatásában.

Migráció és sokszínűség

A migráció és a növekvő sokszínűség különösen fontos témaként merült fel Belgiumban és Németországban, bár más országok válaszadói is utaltak a társadalmi befogadáshoz, a kulturális sokszínűséghez és a kisebbségi csoportok sebezhetőségéhez kapcsolódó kérdésekre.

A belga érdekelt felek kiemelték a migráns és menekült háttérrel rendelkező gyermekek előtt álló sajátos kihívásokat, ideértve a háborús élményeket, a kitelepítést, a traumákat, a nyelvi akadályokat és a kulturális alkalmazkodást. Hasonlóképpen a német résztvevők arról számoltak be, hogy az iskolák egyre inkább támogatják a különböző kulturális és nyelvi háttérrel rendelkező gyermekeket, ami megköveteli az oktatási szakemberektől az interkulturális kompetenciák és a kulturálisan érzékeny megközelítések elsajátítását.

Az eredmények arra utalnak, hogy a migráns, menekült és kisebbségi háttérrel rendelkező gyermekek további kockázatokkal szembesülhetnek a társadalmi kirekesztés, az érzelmi megterhelés és az alkalmazkodási nehézségek tekintetében. Ennek következtében az iskoláknak mind speciális kompetenciákra, mind pedig megfelelő támogatási rendszerekre szükségük van az inkluzív és méltányos oktatási környezet biztosításához.

Digitális jólét és a technológia kiegyensúlyozott használata

A digitális technológiák túlzott használata és a képernyő előtt töltött hosszú idő az összes résztvevő országban az egyik legjelentősebb társadalmi aggodalomként merült fel.

Az érdekelt felek egybehangzóan arról számoltak be, hogy a megnövekedett képernyőidő negatívan befolyásolja a gyermekek figyelmét, érzelmi szabályozását, társadalmi interakcióit és általános jólétét. A tanárok és a szülők gyakran hozták összefüggésbe a túlzott képernyőhasználatot a rövidebb figyelemfenntartási képességgel, a csökkent koncentrációval, az

alvási nehézségekkel, az alacsonyabb frusztrációtűréssel és a gyengült személyes kommunikációs készségekkel.

A belga, magyar és lengyel résztvevők különös aggodalmukat fejezték ki a digitális túlstimulációval és a digitális eszközöktől való, egyre korábbi életkortól kezdődő függőség növekedésével kapcsolatban. A belga válaszadók a „digitális dadus” jelenségre hivatkoztak, amelynek keretében a digitális eszközöket gyakran használják a gyermekek viselkedésének és érzelmeinek szabályozására.

Az országok résztvevői egyaránt kiemelték annak szükségességét, hogy erősítsék a gyermekek digitális rezilienciáját, miközben egyidejűleg elősegítsék a kiegyensúlyozott életmódot, amely magában foglalja a szabad játékot, a társas interakciót, a fizikai aktivitást és az érzelmi tanulás lehetőségeit.

Társadalmi nyomás és a gyermekkori élmények változása

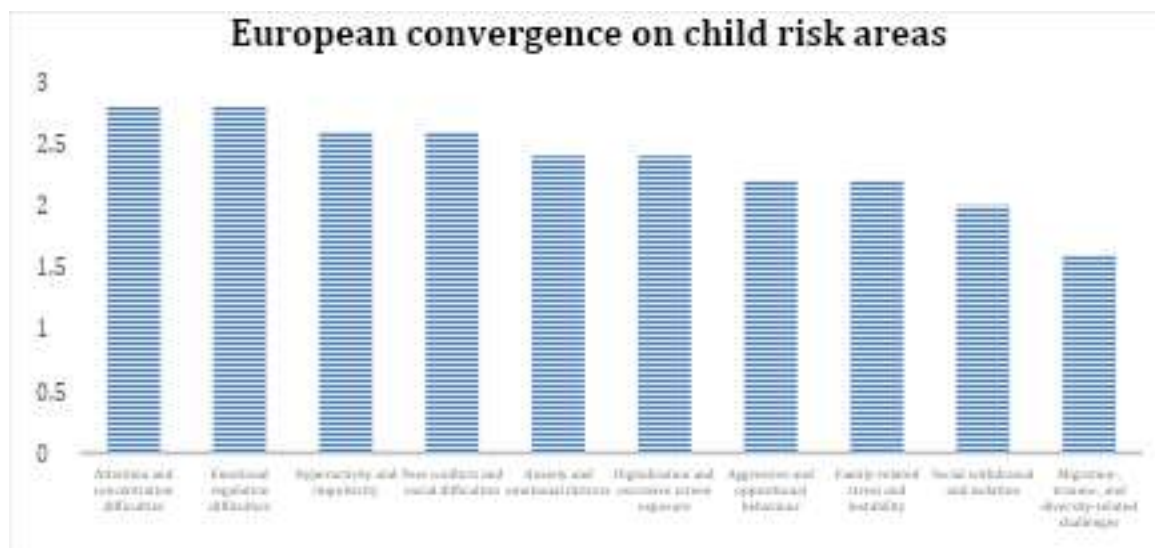
Az érdekelt felek minden országban jelentős változásokat írtak le a gyermekek társadalmi környezetében és fejlődési tapasztalataiban. A résztvevők gyakran említették a növekvő teljesítményelvárásokat, az iskolai nyomást, a szabad játék lehetőségeinek csökkenését és a mai élet gyorsuló ütemét.

A lengyel és magyar válaszadók különösen kiemelték a gyermekek növekvő kudarcból való félelmét, alacsony rezilienciájukat, valamint a kihívásokkal és kudarcokkal való megbirkózás nehézségeit. A tanárok arról számoltak be, hogy sok gyermek fokozott érzékenységet mutat a kritikára, csökkent önbizalommal rendelkezik, és korlátozott megbirkózási stratégiákkal rendelkezik, amikor frusztrációval vagy csalódással szembesül.

Ezen felül több válaszadó is aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy a mai gyermekeknek kevesebb lehetőségük van a strukturálatlan játékra, a spontán társas interakcióra és az önálló problémamegoldásra, amelyek mindegyike elengedhetetlennek tekinthető az egészséges társas és érzelmi fejlődéshez.

Összességében az eredmények arra utalnak, hogy a gyermekek mentális jólétét nem csupán az egyéni jellemzők, hanem a tágabb családi, társadalmi, kulturális és technológiai kontextusok is alakítják. Ezek az eredmények megerősítik a holisztikus, megelőző és ökoszisztéma-alapú megközelítések szükségességét, amelyek figyelembe veszik a gyermekek szociális, érzelmi és viselkedési fejlődését befolyásoló többszörös tényezőket.

3.2 Korai felismerés és diagnosztikai gyakorlatok

Az öt részt vevő országban nyert eredmények azt mutatják, hogy a gyermekek érzelmi, viselkedési és társas nehézségeinek korai felismerését széles körben elismerik az oktatási környezetben a mentális jólét előmozdításának elengedhetetlen elemeként. Az érdekelt felek következetesen elismerték, hogy a megfelelő időben történő felismerés és beavatkozás megakadályozhatja a nehézségek eszkalálódását, és jelentősen javíthatja a gyermekek fejlődési, oktatási és pszichoszociális eredményeit.

Bár a korai felismerés fontosságát illetően széles körű egyetértés tapasztalható, az eredmények jelentős hasonlóságokat tárnak fel a jelenlegi gyakorlatok erősségei és korlátai tekintetében az egyes országokban. A nemzeti tanulmányok során négy fő téma tűnt ki következetesen: a megfigyelésre való túlzott támaszkodás, a szabványosított eszközök és eljárások hiánya, az iskolák közötti gyakorlatbeli eltérések, valamint a tanárok központi szerepe a gyermekek nehézségeinek elsődleges felismerőiként.

A megfigyelésre való túlzott támaszkodás

Az összes részt vevő országban a megfigyelés bizonyult a gyermekek érzelmi, viselkedési és szociális nehézségeinek felismerésére alkalmazott elsődleges módszernek.

A tanárok, az iskolaigazgatók, a pszichológusok és a szülők egybehangzóan arról számoltak be, hogy a gyermekek jólétével kapcsolatos aggályokat leggyakrabban a gyermekek viselkedésének, interakcióinak, érzelmi kifejezéseinek és az osztálytermi tevékenységekben való részvételének folyamatos megfigyelése révén azonosítják.

A résztvevők számos megfigyelésen alapuló gyakorlatot ismertettek, többek között:

- napi osztálytermi megfigyelés;
- megfigyelés játék közben és a társakkal való interakciók során;
- a gyermekek tanulási tevékenységekben való részvételének nyomon követése;
- informális beszélgetések a gyermekekkel;
- megbeszélések az iskola személyzete között;
- a szülőkkel folytatott kommunikáció a viselkedésbeli változásokról.

A román iskolák a folyamatos pedagógiai megfigyelés, az érzelmi körök és a gyermekekkel folytatott egyéni beszélgetések széles körű alkalmazásáról számoltak be. Hasonlóképpen a magyar és a lengyel érdekelt felek is a folyamatos osztálytermi megfigyelést emelték ki a korai figyelmeztető jelek felismerésének elsődleges eszközeként. A belga válaszadók szintén arról számoltak be, hogy nagymértékben támaszkodnak a tanári megfigyelésre, amelyet gyakran pszichológusokkal és multidiszciplináris csapatokkal folytatott konzultációk egészítenek ki. A német tanárok hasonlóképpen jelezték, hogy a mindennapi osztálytermi megfigyelés képezi a legfontosabb információforrást a gyermekek mentális jólétével kapcsolatban.

Az eredmények arra utalnak, hogy az oktatási szakemberek jelentős bizalmat fektetnek szakmai megítélésükbe és a gyermekekkel való napi interakcióikba. A résztvevők azonban elismerték azt is, hogy a megfigyelési gyakorlatok gyakran informálisak, és nagymértékben függnek az egyéni tapasztalatoktól és érzékenységtől.

A szabványosított eszközök és eljárások hiánya

Az összes országos jelentésben az egyik legkövetkezetesebb megállapítás a korai felismeréshez használt formalizált, szabványosított és bizonyítékokon alapuló eszközök korlátozott használatára vonatkozik.

Az országokban az iskolák túlnyomórészt informális értékelésekre és szakmai intuíciorra támaszkodnak, nem pedig szisztematikus szűrőeszközökre vagy strukturált eljárásokra. A román válaszadók arról számoltak be, hogy a tanárok több mint fele nem használ formális megfigyelési eszközöket, míg az iskoláknak csak kis hányada jelezte, hogy kialakított korai felismerési

eljárásokkal rendelkeznek. Hasonló eredmények merültek fel Lengyelországban is, ahol az iskolaigazgatók csupán kis hányada jelezte, hogy léteznek formális protokollok a gyermekek mentális egészségügyi nehézségeinek felismerésére.

A német tanulmányból kiderült, hogy a tanárok közel kétharmada nem használ speciális eszközöket vagy szabványosított eljárásokat a mentális egészségügyi vagy viselkedési problémák felismerésekor. A belga érdekelt felek hasonlóképpen beszámoltak a kisgyermek számára alkalmas, gyermekbarát, nem verbális és időhatékony szűrőeszközök hiányáról. A magyar résztvevők is hangsúlyozták, hogy a felismerési gyakorlatok nagyrészt az egyéni szakmai tapasztalatoktól függenek, nem pedig közös intézményi keretektől.

A szabványosított eszközök hiánya gyakran számos kihívással járt együtt, többek között:

- az azonosítási gyakorlatok következetlensége;
- a kevésbé látható nehézségek késedelmes felismerése;
- a beutalási döntésekkel kapcsolatos bizonytalanság;
- a szakemberek megfigyeléseinek korlátozott összehasonlíthatósága;
- a gyermekek fejlődésének dokumentálásával és nyomon követésével kapcsolatos nehézségek.

Az érintettek minden országban kifejezték, hogy nagy szükség van olyan gyakorlatias, bizonyítékokon alapuló és könnyen használható eszközökre, amelyek támogatják a szisztematikus korai felismerést anélkül, hogy növelnék a tanárok adminisztratív terheit.

Az iskolák közötti eltérések

Az eredmények jelentős eltéréseket jeleznek a korai felismerési gyakorlatokban mind a részt vevő országokon belül, mind azok között.

Bár egyes iskolák multidiszciplináris csapatokat hoztak létre, strukturált beutalási útvonalakat alakítottak ki és rendszeresen együttműködnek szakemberekkel, mások szinte kizárólag az egyes tanárok megfigyeléseire és informális kommunikációs folyamatokra támaszkodnak.

A belga iskolák például olyan multidiszciplináris együttműködésekről számoltak be, amelyekbe pszichológusok, tanácsadók és külső támogató szolgálatok is bevonásra kerültek, míg sok válaszadó egyidejűleg kiemelte az ilyen szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén fennálló egyenlőtlenségeket. Hasonló egyenlőtlenségek figyelhetők meg más országokban is, ahol az

iskolai pszichológusok, a szakértői támogatás és az intézményi eljárások elérhetősége gyakran a helyi erőforrásoktól és a szervezeti kapacitásoktól függ.

A résztvevők többször is megjegyezték, hogy a gyermekek időszerű támogatáshoz való hozzáférése jelentősen változhat a következőktől függően:

- a szakemberek rendelkezésre állásától;
- az iskola vezetésének prioritásaitól;
- intézményi kultúra;
- a tanárok tapasztalatai és kompetenciái;
- a helyi támogató hálózatok és az átirányítási rendszerek.

Ennek következtében a korai felismerés minősége és következetessége gyakran az egyes iskoláktól és szakemberektől függ, ahelyett, hogy szisztematikus intézményi megközelítések révén lenne garantálva.

A tanárok mint első felismerők

Az összes részt vevő országban a tanárok tűntek fel a korai felismerési folyamat elsődleges és legfontosabb szereplőiként.

A gyermekekkel való folyamatos napi kapcsolattartásuknak köszönhetően a tanárok egyedülálló helyzetben vannak ahhoz, hogy megfigyeljék a viselkedésbeli változásokat, az érzelmi reakciókat, a társas interakciókat és a fejlődési mintákat az idő múlásával. A résztvevők egybehangzóan elismerték, hogy a tanárok azok az első szakemberek, akik valószínűleg észreveszik a korai figyelmeztető jeleket, és kezdeményezik a további támogatási folyamatokat.

A tanárok a következő jelek alapján számoltak be aggodalomra okot adó esetekről:

- a viselkedés vagy a hangulat változásai;
- nehézségek a kortárs kapcsolatokban;
- az iskolai elkötelezettség csökkenése;
- érzelmi kitörések;
- visszahúzódás vagy elszigetelődés;
- a részvételben vagy az osztálytermi viselkedésben bekövetkező változások.

A válaszadók azonban azt is hangsúlyozták, hogy a tanárookra háruló felelősség jelentős, és gyakran meghaladja a számukra jelenleg rendelkezésre álló képzés és támogatás szintjét. Az

összes ország tanárai bizonytalanságot fejeztek ki a megfigyelt viselkedésformák értelmezését illetően, különösen amikor meg kellett különböztetniük a korosztálynak megfelelő fejlődési eltéréseket a súlyosabb érzelmi vagy mentális egészségügyi problémákra utaló jelektől.

Sok résztvevő hangsúlyozta, hogy a tanároktól nem várható el, hogy diagnózist állítsanak fel a gyermekekről, hanem inkább az, hogy felismerjék a korai figyelmeztető jeleket, dokumentálják megfigyeléseiket, kezdeményezzék a kommunikációt a családokkal, és szükség esetén elősegítsék a szakosodott szolgáltatásokhoz való továbbirányítást.

Összességében az összehasonlító eredmények azt mutatják, hogy a részt vevő országokban a korai felismerési gyakorlatokat erős szakmai elkötelezettség és a tanári megfigyelésekre való kiterjedt támaszkodás jellemzi, ugyanakkor a standardizálás korlátozott, a végrehajtás pedig jelentős eltéréseket mutat. Ezek az eredmények rávilágítanak olyan hozzáférhető, gyakorlati és bizonyítékokon alapuló eszközök szükségességére, amelyek támogatják a tanárokat a nehézségek korai jeleinek felismerésében, erősítik az oktatási környezetek közötti következetességet, valamint elősegítik a megfelelő időben történő beavatkozást és az áttételi folyamatokat.

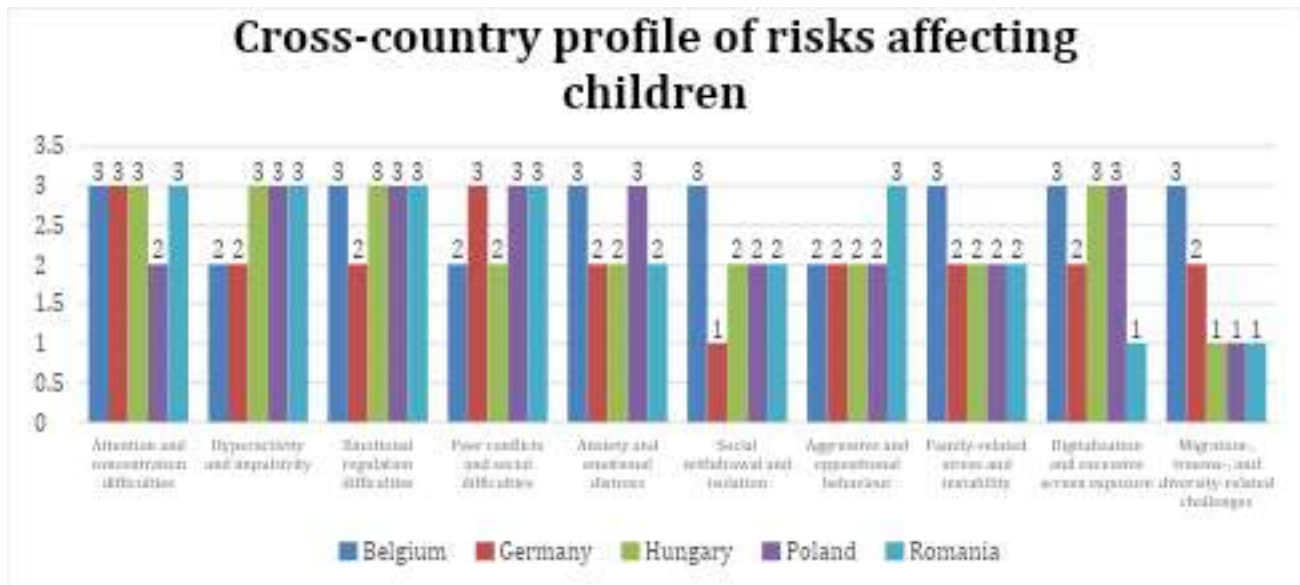
Az eredmények határozottan alátámasztják a MindPlay diagnosztikai és megfigyelési eszközök fejlesztését, amelyek célja a meglévő szakmai gyakorlatok kiegészítése, miközben gyermekbarátok, nem stigmatizálóak és könnyen integrálhatók a mindennapi oktatási környezetbe.

3.3 Az oktatási szakemberek kompetenciakövetelményei

Az összes részt vevő országban elért eredmények azt mutatják, hogy az oktatási szakemberek a gyermekek mentális jólétét egyre fontosabb elemének tekintik szakmai felelősségükben. Ugyanakkor az érdekelt felek következetesen arról számoltak be, hogy a meglévő alap- és továbbképzési lehetőségek nem készítik fel kellőképpen a tanárokat és az egyéb iskolai szakembereket a gyermekek érzelmi, viselkedési és szociális igényeinek növekvő összetettségének kezelésére.

Belgiumban, Németországban, Magyarországon, Lengyelországban és Romániában a válaszadók egyértelműen kifejezték, hogy nagy szükség van gyakorlatias, bizonyítékokon alapuló és könnyen alkalmazható szakmai továbbképzési lehetőségekre. Bár országonkénti eltérések is megfigyelhetők voltak, számos kompetenciatérületet minden érdekelt félcsoporthoz esetében következetesen prioritásként azonosítottak.

A korai felismeréssel kapcsolatos kompetenciák

Az összes országos tanulmányban az egyik legkiemelkedőbb megállapítás a szakemberek mentális egészségügyi és viselkedési nehézségek korai felismerésével kapcsolatos kompetenciáinak erősítésére irányuló igényre vonatkozik.

A tanárok és az iskolaigazgatók bizonytalanságról számoltak be azzal kapcsolatban, hogy képesek-e megkülönböztetni a tipikus fejlődési viselkedésformákat a súlyosabb érzelmi, viselkedési vagy pszichológiai nehézségek korai figyelmeztető jeleitől. A résztvevők különös aggodalmukat fejezték ki a kevésbé látható nehézségek – például a szorongás, a társas visszahúzódás, az alacsony önértékelés, a traumával kapcsolatos tünetek és a depresszió korai jelei – felismerése kapcsán.

Az érdekelt felek jelezték, hogy további kompetenciákra van szükség a következő területeken:

- az érzelmi és viselkedési nehézségek korai jeleinek felismerése;
- a fejlődési eltérések és a potenciális mentális egészségügyi problémák megkülönböztetése;
- az osztálytermi környezetben rejtve maradó internalizáló nehézségek azonosítása;
- a viselkedésbeli változások szisztematikus megfigyelése és dokumentálása;
- a gyermekek társadalmi és érzelmi fejlődésének időbeli nyomon követése;

**Co-funded by
the European Union**

Az Európai Unió társfinanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Oktatási Rendszer Fejlesztéséért Alapítvány (FRSE) álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az FRSE nem tehető felelőssé ezekért.

- tájékozott döntések meghozatala a szakosodott szolgáltatásokhoz való beutalásról.

A résztvevők következetesen hangsúlyozták, hogy az oktatási szakemberek nem klinikai értelemben vett diagnosztikai kompetenciákat keresnek, hanem olyan gyakorlati készségeket, amelyek lehetővé teszik számukra a problémák korai felismerését és az oktatói szerepük keretein belül történő megfelelő reagálást.

Az érzelmi szabályozás támogatása

A gyermekek érzelmi szabályozásának támogatása az összes országban az egyik legfontosabb kompetenciaként merült fel.

A tanárok, az iskolaigazgatók, a pszichológusok és a szülők arról számoltak be, hogy sok gyermeknek nehézségei vannak az érzelmek felismerésével, kifejezésével és kezelésével. Ennek következtében a szakemberek kifejezetten nagy szükségét érezték olyan gyakorlati stratégiáknak, amelyek segítségével a mindennapi oktatási környezetben támogatják a gyermekek érzelmi fejlődését.

Az érdekelt felek a következő területeket jelölték meg prioritásként:

- az érzelmi műveltség és az érzelmi tudatosság előmozdítása;
- a gyermekek önszabályozási készségeinek támogatása;
- a gyermekek segítése a frusztráció és a csalódás feldolgozásában;
- a reziliencia és a megbirkózási stratégiák elősegítése;
- az érzelmek kifejezésének fejlődési szintnek megfelelő módon történő tanítása;
- az empátia és a mások szemszögéből való gondolkodás erősítése.

A válaszadók többször is kiemelték a konkrét osztálytermi tevékenységeket, a gyakorlati eszközök és a játékalapú módszerek iránti igényt, amelyek beépíthetők a mindennapi oktatási rutinba. Az érzelmi szabályozást következetesen olyan alapvető megelőző kompetenciának tekintették, amelyet be kell építeni a rendszeres oktatási folyamatba, ahelyett, hogy csak akkor foglalkoznának vele, amikor problémák merülnek fel.

Viselkedéskezelés

A viselkedéskezelés a részt vevő országokban egy másik fontos szakmai fejlesztési prioritásként merült fel.

Az oktatási szakemberek egyre nagyobb nehézségekről számoltak be a zavaró viselkedés, az agresszió, az impulzivitás, a hiperaktivitás és az osztálytermi konfliktusok kezelése terén. A tanárok gyakran fejezték ki bizonytalanságukat és alkalmatlanságukat, amikor kihívást jelentő helyzetekkel szembesültek.

A résztvevők a következő területekhez kapcsolódó kompetenciák iránti igényt azonosították:

- a zavaró osztálytermi viselkedés kezelése;
- a kihívást jelentő viselkedésre és az érzelmi szabályozási zavarokra való reagálás;
- a pozitív osztálytermi viselkedés előmozdítása;
- a konfliktusok megelőzése és megoldása;
- az inkluzív osztálytermi környezet támogatása;
- megelőző megközelítések alkalmazása a viselkedéskezelés terén.

Az országok válaszadói egyöntetűen hangsúlyozták, hogy a jövőbeli képzési programoknak a kizárólag elméleti ismeretek helyett a gyakorlati megoldásokra, esettanulmányokra, szimulációkra és azonnal alkalmazható stratégiákra kell helyezniük a hangsúlyt.

Kommunikáció a szülőkkel

A szülőkkel való kommunikáció és együttműködés az összes országos jelentésben az egyik legerőteljesebb és legkövetkezetesebb témaként merült fel.

A tanárok és az iskola vezetői gyakran számoltak be arról, hogy nehézségekbe ütköznek, amikor a gyermekek érzelmi vagy viselkedési nehézségeiről szeretnének beszélni a szülőkkel. Sok válaszadó olyan helyzeteket írt le, amelyekben a szülők tagadták a problémát, védekezően viselkedtek, ellenezték a szakemberhez való beutalást, vagy eltérően ítélték meg a gyermekek szükségleteit.

Az érdekelt felek a következő kompetenciákra van szükség:

- érzékeny kérdések megbeszélése a szülőkkel;
- az aggályok konstruktív és megbélyegzésmentes közlése;
- a nehéz beszélgetések kezelése;
- a családokkal való partnerségen alapuló együttműködés erősítése;
- a kiszolgáltatott vagy nehezen elérhető családok bevonása;
- a kulturális és nyelvi különbségek áthidalása;
- a szülők bevonásának növelése a megelőző tevékenységekbe.

Több résztvevő is hangsúlyozta, hogy a szülőkkel való hatékony kommunikáció gyakran nagyobb kihívást jelent, mint maguknak a gyermekek nehézségeinek felismerése. Ennek következtében sok válaszadó a kommunikációs kompetenciákat tartotta a jövőbeli szakmai fejlődés egyik legfontosabb területének.

Válságbeavatkozás

Az összes ország résztvevői kifejezték, hogy nagyobb önbizalomra és kompetenciára van szükségük a gyermekeket érintő válsághelyzetek kezeléséhez.

Bár a súlyos válsághelyzetek nem fordulnak elő gyakran a mindennapi iskolai gyakorlatban, az oktatási szakemberek bizonytalanságról számoltak be a megfelelő reagálás tekintetében, amikor a gyermekek jelentős érzelmi szorongást, agresszív viselkedést, önkárosító tendenciákat, traumás reakciókat vagy bántalmazás és elhanyagolás jeleit mutatnak.

Az érdekelt felek kiemelték az alábbi területekhez kapcsolódó kompetenciák szükségességét:

- az érzelmi válságokra és a viselkedés eszkalációjára való reagálás;
- a bántalmazás, elhanyagolás és trauma jelzőinek felismerése;
- a válsághelyzetek biztonságos és hatékony kezelése;
- az átirányítási eljárások végrehajtása;
- együttműködés a szakosodott szolgálatokkal és külső szervezetekkel;
- az intézményi protokollok és védelmi eljárások megértése.

A belga érdekelt felek különösen hangsúlyozták a traumára érzékeny megközelítéseket és a kiszolgáltatott helyzetű gyermekekkel való foglalkozást, míg az összes ország válaszadói kiemelték a világos beavatkozási eljárások és a szakértői konzultációhoz való hozzáférés fontosságát.

A tanárok jóléte és önellátása

Egy további fontos megállapítás a szakemberek saját jólétére és érzelmi rugalmasságára vonatkozik.

A tanárok és az iskolai személyzet gyakran számolt be arról, hogy jelentős érzelmi terhet éreznek a komplex érzelmi, viselkedési és családi nehézségekkel küzdő gyermekek támogatása kapcsán. A résztvevők stresszérzésről, tehetetlenségről, érzelmi kimerültségről és szakmai túlterheltségről számoltak be.

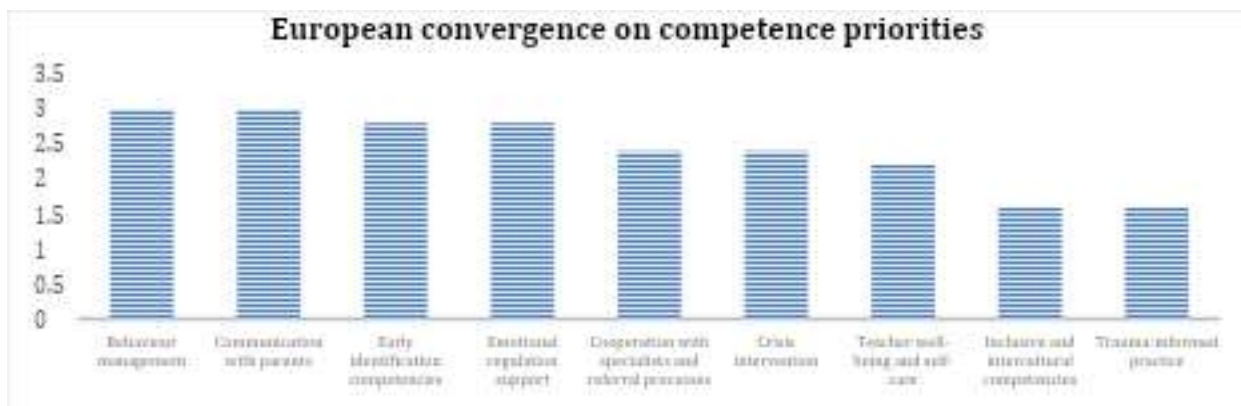

Ennek következtében a válaszadók a következő területeken jelölték meg a nagyobb támogatás iránti igényt:

- stresszkezelés;
- érzelmi önszabályozás;
- a kiégés megelőzése;
- a szakmai határok fenntartása;
- önellátási stratégiák;
- társak általi támogatás és szakmai szupervízió;
- a személyes reziliencia fejlesztése.

A belga érdekelt felek különösen kiemelték a tanárookra nehezedő érzelmi terheket, míg az összes ország válaszadói elismerték, hogy a szakemberek jóléte közvetlenül befolyásolja azt a képességüket, hogy hatékonyan támogassák a gyermekek mentális egészségét.

Összességében az eredmények arra utalnak, hogy az európai oktatási szakembereknek átfogó, gyakorlatorientált és bizonyítékokon alapuló szakmai fejlesztési lehetőségekre van szükségük, amelyek egyaránt figyelembe veszik a gyermekek igényeit és a szakemberek saját jólétét. Az azonosított kompetenciatérületek szilárd alapot nyújtanak a MindPlay képzési programok és támogató anyagok kidolgozásához, biztosítva, hogy a projekt jövőbeli eredményei közvetlenül megfeleljenek az érdekelt felek által kifejezett igényeinek és a mindennapi szakmai valóságnak.

3.4 Rendszerszintű akadályok

Az összes részt vevő országban nyert eredmények arra utalnak, hogy az oktatási szakemberek olyan rendszerek keretein belül dolgoznak, amelyek jelentős strukturális és szervezeti korlátokkal

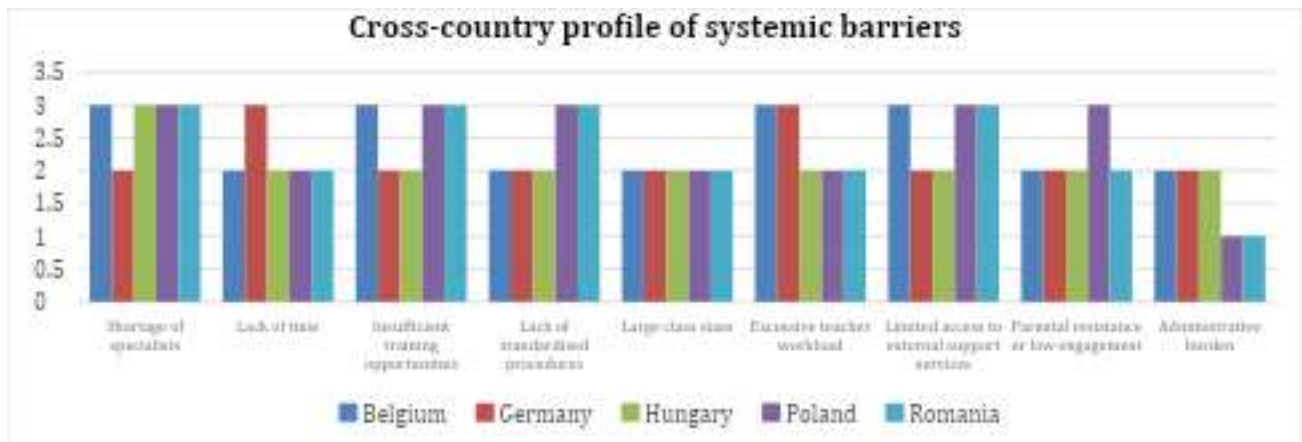

**Co-funded by
the European Union**

Az Európai Unió társfinanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Oktatási Rendszer Fejlesztéséért Alapítvány (FRSE) álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az FRSE nem tehető felelőssé ezekért.

szembesülnek a gyermekek mentális egészségének és jólétének kezelése során. Bár e korlátok jellege és mértéke az egyes országok kontextusától függően eltérő, az érdekelt felek következetesen azonosítottak több olyan rendszerszintű kihívást, amelyek korlátozzák a megelőzés, a korai felismerés és a beavatkozási erőfeszítések hatékonyságát.

A leggyakrabban említett akadályok között szerepel a szakértői támogatás hiánya, az időhiány, a képzési lehetőségek elégtelensége, a szabványosított eljárások hiánya, a nagy osztálylétszámok és a tanárok túlzott munkaterhelése. Ezek az eredmények arra utalnak, hogy a gyermekek mentális jólétének javítása nem csupán az egyéni kompetenciák erősítését igényli, hanem az oktatási környezetben fennálló tágabb rendszerbeli feltételek kezelését is.

Szakemberek hiánya

A szakosodott támogató személyzet hiánya az összes részt vevő országban az egyik legjelentősebb és leggyakrabban említett akadályként merült fel.

A tanárok, az iskolaigazgatók és a szülők gyakran jelezték, hogy nem férnek hozzá megfelelően iskolapszichológusokhoz, tanácsadókhoz, speciális pedagógusokhoz, fejlődési szakemberekhez és külső mentálhigiénés szakemberekhez. Sok esetben a meglévő szakemberek egyszerre több iskolát is kellett támogatniuk, ami korlátozott elérhetőséget, késleltetett beavatkozásokat és a megelőző munka lehetőségeinek csökkenését eredményezte.

A román érdekelt felek különösen hangsúlyozták az iskolapszichológusok és a szakosodott szolgáltatások hiányát, míg a lengyel résztvevők kiemelték a felmérésekre vonatkozó hosszú várakozási időket és a szakmai támogatás korlátozott elérhetőségét. Hasonló aggályokról

számoltak be Magyarországon és Németországban is, ahol a válaszadók a szakosodott konzultációs és támogatási szolgáltatásokhoz való elégtelen hozzáférést írták le.

A belga résztvevők emellett az iskolai és a külső támogatási rendszerekre nehezedő jelentős nyomásra is utaltak: sok iskolában jelentős késedelem tapasztalható a gyermekek nehézségeinek felismerése és a megfelelő szakmai segítség megszerzése között.

Az érintettek az országokban egyaránt aggodalmuknak adtak hangot amiatt, hogy a korlátozott szakemberi kapacitás gyakran további felelősségeket ró a tanárookra, akik megfelelő szakmai támogatás nélkül nem érzik magukat kellően felkészültnek a komplex érzelmi és viselkedési szükségletek kezelésére.

Időhiány

Az időhiányt minden részt vevő országban a hatékony mentális egészségfejlesztés és a korai beavatkozás egyik fő akadályaként azonosították.

A tanárok és az iskolaigazgatók egybehangzóan arról számoltak be, hogy a tantervi követelmények, az adminisztratív kötelezettségek és a szervezési feladatok jelentősen korlátozzák a gyermekekkel végzett megelőző és támogató munka lehetőségeit.

A résztvevők nehézségekről számoltak be a következőkre fordítható idő biztosításában:

- a szisztematikus megfigyelésre és dokumentálásra;
- egyéni beszélgetések a gyermekekkel;
- a szülőkkel való kommunikáció és együttműködés;
- megelőző tevékenységek végrehajtása;
- a kollégákkal és szakemberekkel való együttműködés;
- a feltárt problémákkal kapcsolatos reflexió és nyomon követés.

A német iskolavezetők az időhiányt jelölték meg a gyermekek mentális jólétének támogatását gátló egyik legfőbb akadályként. Hasonló aggályok merültek fel Romániában, Lengyelországban, Magyarországon és Belgiumban is, ahol a válaszadók hangsúlyozták, hogy a megelőző munkát gyakran háttérbe szorítják a közvetlen tanulmányi és szervezési követelmények.

Az eredmények arra utalnak, hogy az iskolák gyakran inkább reaktív, mint megelőző módon működnek, és csak akkor foglalkoznak a nehézségekkel, ha azok már láthatóvá válnak vagy súlyossá válnak.

Elégtelen képzés

Az összes részt vevő országban az érdekelt felek arról számoltak be, hogy a jelenlegi tanárképzési és továbbképzési lehetőségek nem készítik fel megfelelően az oktatási szakembereket a gyermekek egyre összetettebb mentális egészségügyi igényeinek kezelésére.

A tanárok gyakran fejezték ki bizonytalanságukat és alkalmatlanságukat az érzelmi, viselkedési vagy szociális nehézségek kezelése során. A résztvevők következetesen jelezték, hogy szükség van speciálisabb és gyakorlatiasabb képzési lehetőségekre a következő területeken:

- a mentális egészségügyi nehézségek korai felismerése;
- az érzelmi szabályozás támogatása;
- a viselkedéskezelés;
- a krízisbeavatkozás;
- a szülőkkal való kommunikáció;
- traumatudatos gyakorlatok;
- inkluzív oktatási megközelítések.

A különböző országok válaszadói egyaránt hangsúlyozták, hogy a rendelkezésre álló képzések gyakran túl elméleti jellegűek, és nem kapcsolódnak kellőképpen a mindennapi osztálytermi valósághoz. Ennek következtében az érdekelt felek kifejezetten a gyakorlatorientált képzéseket részesítették előnyben, amelyek esettanulmányokon, szimulációkon, konkrét példákön és azonnal alkalmazható stratégiákon alapulnak.

Az eredmények arra utalnak, hogy a szakmai kompetenciák folyamatos, bizonyítékokon alapuló és gyakorlatorientált képzésen keresztüli erősítése az oktatási rendszerek egyik legfontosabb prioritásának kell lennie.

A szabványosított eljárások hiánya

Egy másik jelentős rendszerbeli kihívásként merült fel a mentális egészségügyi nehézségekkel küzdő gyermekek azonosítására, dokumentálására, továbbirányítására és támogatására vonatkozó egyértelmű és szabványosított eljárások hiánya.

Az országok között a résztvevők jelentős eltéréseket jelentettek az intézményi gyakorlatokban, és sok iskola elsősorban informális megközelítésekre és az egyes szakemberek egyéni megítélésére támaszkodik.

Az érdekelt felek kiemelték a szabványosítás hiányával kapcsolatos számos kihívást:

- következetlen azonosítási gyakorlatok;
- bizonytalanság az áttételi útvonalak tekintetében;
- a szerepek és felelősségek tisztázatlansága;
- a szakemberek közötti széttagolt kommunikáció;
- a gyermekek fejlődésének időbeli nyomon követésével kapcsolatos nehézségek.

A román és lengyel válaszadók különösen hangsúlyozták a korai felismerésre és beavatkozásra vonatkozó hivatalos protokollok korlátozott rendelkezésre állását, míg a német és magyar résztvevők hasonlóképpen arról számoltak be, hogy informális és iskolánként eltérő eljárásokra támaszkodnak. A belga érdekelt felek kiemelték a strukturált, gyermekbarát eszközök és az egyértelműbb támogatási útvonalak szükségességét.

A résztvevők következetesen hangsúlyozták a szisztematikus, bizonyítékokon alapuló eljárások kialakításának fontosságát, amelyek az oktatási környezeteken belül következetesebb és méltányosabb válaszlépéseket tesznek lehetővé.

Nagy osztálylétszám

A nagy osztálylétszámot az érzelmi vagy viselkedési nehézségekkel küzdő gyermekek számára nyújtott személyre szabott támogatás jelentős akadályaként azonosították.

A tanárok arról számoltak be, hogy a túlszűfolt osztálytermek csökkentik a következő lehetőségeket:

- az egyéni megfigyelés és támogatás;
- a gyermekekkel való érdemi interakcióra;
- megelőző tevékenységek végrehajtására;
- a differenciált oktatás;
- a gyermekek érzelmi igényeire való időbeni reagálás.

A román, lengyel és német résztvevők különösen kiemelték azokat a kihívásokat, amelyek a nagy létszámú osztályokban egyre sokszínűbb tanulói populáció támogatásával járnak. A tanárok gyakran számoltak be arról, hogy az osztálytermi dinamika kezelése és az egyes gyermekek érzelmi igényeinek egyidejű figyelembevétele jelentős szakmai kihívást jelent.

Az eredmények arra utalnak, hogy az osztálylétszám közvetlenül befolyásolja a szakemberek képességét arra, hogy támogató kapcsolatokat építsenek ki, figyelemmel kísérjék a gyermekek jólétét, és időben beavatkozzanak.

A tanárok munkaterhelése

A túlzott munkaterhelés a tanulmányban azonosított egyik legelterjedtebb rendszerszintű akadályként merült fel.

Az összes részt vevő országban a tanárok a szakmai elvárások növekedéséről számoltak be, amely nemcsak a tanítási feladatokkal, hanem az adminisztratív teendőkkel, a szülőkkel való kommunikációval, a dokumentációs követelményekkel, valamint a gyermekek egyre összetettebb szociális és érzelmi igényeinek kielégítésével is összefügg.

A résztvevők gyakran számoltak be a következőkről:

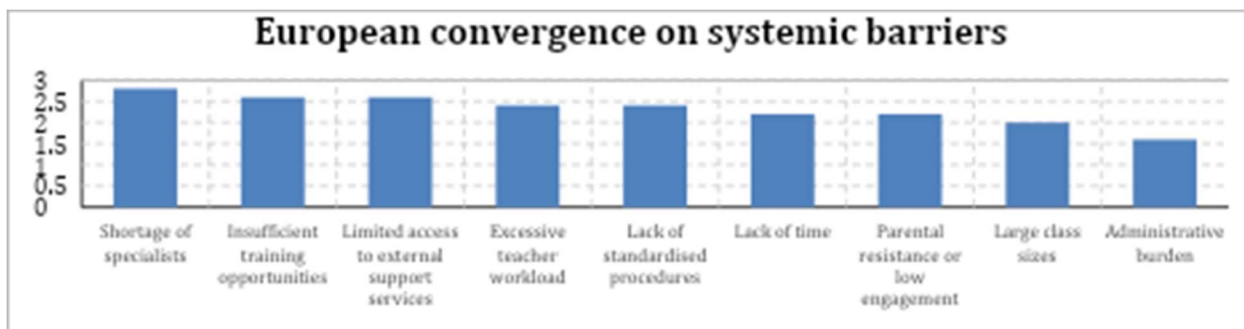
- az adminisztratív túlterhelésről;
- egymással versengő szakmai felelősségekről;
- érzelmi kimerültséget;
- a több szerep közötti egyensúly megteremtésének nehézségeit;
- a reflexióra és az önellátásra szánt korlátozott lehetőségekről.

Különösen a belga érdekelt felek emelték ki azt a jelentős érzelmi terhet, amelyet a kiszolgáltatott helyzetű gyermekekkel és családokkal foglalkozó tanárok tapasztalnak. Hasonló aggályokat fogalmaztak meg minden országban, és sok válaszadó jelezte, hogy a magas munkaterhelés negatívan befolyásolja mind a szakmai jólétet, mind a gyermekeknek nyújtott támogatás minőségét.

Az eredmények arra utalnak, hogy a tanárok munkaterhelését nem csupán szervezeti kérdésként, hanem az iskolai mentális egészségfejlesztési erőfeszítések fenntarthatóságát és hatékonyságát befolyásoló fontos tényezőként is figyelembe kell venni.

Összességében az összehasonlító elemzés azt mutatja, hogy az oktatási szakemberek Európaszerte számos rendszerszintű akadályba ütköznek, amelyek korlátozzák képességüket a gyermekek mentális jólétének hatékony előmozdítására. Ezen akadályok leküzdése intézményi, politikai és rendszerszintű összehangolt erőfeszítéseket igényel, valamint olyan gyakorlati eszközök és támogatási mechanizmusok kidolgozását, amelyek reálisak, hozzáférhetők és összeegyeztethetők az oktatási gyakorlat mindennapi valóságával.

3.5 Iskola–család együttműködés

Az iskola–család együttműködés az összes részt vevő országban az egyik legerőteljesebb és legkövetkezetesebb témaként merült fel. Az érdekelt felek egyhangúlag elismerték, hogy a gyermekek mentális jólétét sem az iskolák, sem a családok önállóan nem tudják hatékonyan támogatni. A gyermekek szociális, érzelmi és viselkedési fejlődésének elősegítése inkább az oktatási intézmények és a családok közötti szoros, bizalmon alapuló és együttműködésen alapuló partnerségeket igényel.

Belgiumban, Németországban, Magyarországon, Lengyelországban és Romániában a válaszadók következetesen a szülőket nevezték meg a megelőzés, a korai felismerés, a beavatkozás és a folyamatos támogatás folyamatainak elengedhetetlen partnereiként. Ugyanakkor a résztvevők számos olyan kihívást emeltek ki, amelyek továbbra is akadályozzák az iskolák és a családok közötti hatékony együttműködést.

A partnerségen alapuló együttműködés fontossága

Az érintettek minden országban hangsúlyozták, hogy a gyermekek mentális egészségének hatékony támogatása a rendszeres kommunikációtól, a kölcsönös bizalmtól, a közös felelősségvállalástól és az iskolák és a családok közötti összehangolt fellépéstől függ.

A tanárok és a szakemberek megjegyezték, hogy a szülők értékes ismeretekkel rendelkeznek a gyermekek érzelmi működéséről, otthoni viselkedéséről, családi körülményeiről és fejlődési történetéről. Hasonlóképpen a szülők is elismerték az iskolák fontos szerepét a gyermekek mindennapi működésének megfigyelésében a kortárs csoportokban és a strukturált oktatási környezetben.

Co-funded by
the European Union

Az Európai Unió társfinanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Oktatási Rendszer Fejlesztéséért Alapítvány (FRSE) álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az FRSE nem tehető felelőssé ezekért.

A résztvevők egybehangzóan kiemelték, hogy az otthoni és az iskolai környezetből származó információk összekapcsolása lehetővé teszi:

- a kialakuló nehézségek korábbi felismerését;
- a gyermekek igényeinek átfogóbb megértését;
- jobban megalapozott beavatkozási döntések meghozatalát;
- a támogatási stratégiák nagyobb következetessége;
- a gyermekek fejlődési eredményeinek javulása.

Több válaszadó is hangsúlyozta, hogy számos érzelmi és viselkedési nehézség csak bizonyos kontextusokban válik láthatóvá. Például a szülők gyakran számoltak be arról, hogy elsősorban otthon észlelnék érzelmi szorongást, aggodalmat vagy viselkedési nehézségeket, míg a tanárok gyakran a kortárs interakciókkal, az osztálytermi viselkedéssel vagy a tanulás iránti elkötelezettséggel kapcsolatos problémákat azonosítanak.

Az eredmények ezért aláhúzzák annak fontosságát, hogy szisztematikus csatornákat hozzanak létre az iskolák és a családok közötti információcserére.

Kommunikációs kihívások

Annak ellenére, hogy az együttműködés fontosságát széles körben elismerik, az iskolák és a családok közötti kommunikációt gyakran nehéznek írták le.

Az összes országban a tanárok és az iskolaigazgatók arról számoltak be, hogy nehézséget okoz számukra a gyermekek érzelmi, viselkedési vagy fejlődési nehézségeivel kapcsolatos érzékeny témák megbeszélése. A résztvevők a következőket emelték ki aggodalomként:

- a szülők tagadása vagy a problémák lekicsinyítése;
- a szülők védekező reakciói;
- a gyermekek vagy családok megbélyegzésétől való félelem;
- a gyermekek igényeivel kapcsolatos eltérő felfogás;
- a szülők korlátozott részvétele a támogatási folyamatokban.

A mentális egészséggel kapcsolatos aggályokról való kommunikációt következetesen különösen kihívásként azonosították. Számos szakember bizonytalanságot fejezett ki azzal kapcsolatban, hogyan lehet az aggályokat konstruktív, ítéletkezésmentes és partnerségre irányuló módon felvetni.

A lengyel érdekelt felek különösen a szülők tagadását és a további támogatás igénybevételétől való vonakodását emelték ki a hatékony beavatkozás fő akadályaként. Hasonló eredmények születtek Romániában, Németországban és Magyarországon is, ahol a válaszadók gyakran írtak le olyan helyzeteket, amelyekben az iskolák és a családok eltérő véleményen voltak a gyermekek nehézségeit illetően.

Ugyanakkor a tanulmányban részt vevő szülők általában magas szintű bizalmat jeleztek az iskolák iránt, és kifejezték hajlandóságukat az oktatási szakemberekkel való együttműködésre. Ez az ellentmondás arra utal, hogy a kommunikációs akadályok nem feltétlenül a szülői érdeklődés hiányából fakadnak, hanem inkább az elvárások, a kommunikációs stílusok vagy a korábbi tapasztalatok közötti különbségeket tükrözhetik.

A hatékony együttműködés akadályai

A részt vevő országokban számos, a hatékony iskola–család együttműködést gátló közös akadály merült fel.

Ezek közé tartoznak:

- a szülők tagadása vagy ellenállása;
- a szülők korlátozott rendelkezésre állása a munkahelyi és családi kötelezettségek miatt;
- a kommunikációs lehetőségek hiánya;
- az iskolák és a családok közötti bizalom hiánya;
- a mentális egészségügyi problémákkal kapcsolatos megfélemlítés;
- kulturális és nyelvi különbségek;
- a gyermekek fejlődésével és az oktatási felelősségekkel kapcsolatos eltérő elvárások.

A belga érdekelt felek emellett kiemelték a migrációval, a kulturális sokszínűséggel és a nyelvi akadályokkal kapcsolatos kihívásokat, különösen a menekült- és bevándorlócsaládokkal való együttműködés során. A német résztvevők hasonlóképpen beszámoltak az iskolai közösségek egyre növekvő sokszínűségéről, és hangsúlyozták a kulturálisan érzékeny kommunikációs megközelítések szükségességét.

Az országok résztvevői egybehangzóan hangsúlyozták, hogy a társadalmi kiszolgáltatottságot, gazdasági nehézségeket, migrációval kapcsolatos kihívásokat vagy összetett családi körülményeket átélő családok számára további támogatásra és személyre szabott bevonási stratégiákra lehet szükség.

A szülők bevonása a megelőzésbe és a támogatásba

Az eredmények azt mutatják, hogy az érdekelt felek határozottan támogatják a szülők nagyobb mértékű bevonását a megelőzési és mentális egészségfejlesztési tevékenységekbe.

Az összes országban a szülők érdeklődést mutattak további információk, útmutatások és gyakorlati támogatás iránt a következő témákkal kapcsolatban:

- a gyermekek érzelmi fejlődése;
- a korai figyelmeztető jelek felismerése;
- az érzelmi szabályozás támogatása otthon;
- a digitális média használatának kezelése;
- a szülő-gyermek kapcsolatok erősítése;
- a reziliencia és a szociális készségek elősegítése.

A tanárok és az iskola vezetői hasonlóképpen hangsúlyozták annak fontosságát, hogy a szülőket ne csak a problémák felmerülésekor vonják be, hanem aktív partnerekként a gyermekek általános jólétét elősegítő megelőző tevékenységekbe is.

A résztvevők szerint a műhelyek, a tájékoztató anyagok, a gyakorlati útmutatók és a közös iskola–család tevékenységek erősíthetik a szülői kompetenciákat és elősegíthetik az együttműködésen alapuló kapcsolatok kialakulását.

Következtetések a MindPlay programra nézve

Az eredmények egyértelműen bizonyítják, hogy az iskola–család együttműködés az általános iskolai alsó tagozaton végzett hatékony mentális egészségfejlesztés kritikus eleme.

A jövőbeli MindPlay-termékeknek ezért nem kizárólag a gyermekekre és az oktatási szakemberekre kell összpontosítaniuk, hanem hozzáférhető, gyakorlatias és bizonyítékokon alapuló források révén aktívan támogatniuk kell a családokat is.

Az érintettek minden országban különös érdeklődést mutattak a következők iránt:

- szülőknek szóló oktatási anyagok;
- a gyermekek érzelmi fejlődésének támogatására vonatkozó gyakorlati útmutatások;
- az iskolák és a családok közötti párbeszédet elősegítő kommunikációs eszközök;
- a szülők és gyermekek közös részvételét elősegítő tevékenységek;

- a digitális jólétet és az érzelmi szabályozást támogató források.

Összességében az összehasonlító eredmények arra utalnak, hogy az iskola–család partnerség megerősítését kulcsfontosságú stratégiai prioritásnak kell tekinteni a gyermekek mentális jólétének előmozdítása érdekében. A bizalomra épülő, befogadó és együttműködésen alapuló kapcsolatok kiépítése az iskolák és a családok között javíthatja a korai felismerést, növelheti a beavatkozások hatékonyságát, és hozzájárulhat a gyermekek számára nyújtott holisztikusabb és fenntarthatóbb támogatási rendszerek kialakításához.

3.6 A gyermekek jólétét befolyásoló környezeti és társadalmi tényezők

Az öt részt vevő országban nyert eredmények azt mutatják, hogy a gyermekek mentális jólétét nemcsak az egyéni jellemzők és az iskolával kapcsolatos tényezők befolyásolják, hanem a tágabb környezeti, társadalmi és családi kontextusok is. Az érdekelt felek következetesen kiemelték, hogy a mai gyermekkorra a gyors társadalmi változások, a változó családi struktúrák, a digitalizáció, a migráció és a növekvő társadalmi nyomás határozza meg, amelyek mindegyike jelentős hatással van a gyermekek érzelmi, társadalmi és viselkedési fejlődésére.

Bár ezeknek a tényezőknek a relatív fontossága országonként eltérő volt, a nemzeti tanulmányok során több közös téma is következetesen felmerült.

A család jóléte

A családi stressz az összes részt vevő országban a gyermekek jólétét befolyásoló egyik legjelentősebb kontextuális tényezőként merült fel.

A tanárok, az iskolaigazgatók, a pszichológusok és a szülők arról számoltak be, hogy a gyermekek érzelmi és viselkedési működését erősen befolyásolja az általános családi környezet. A válaszadók gyakran említették a következő tényezők hatását:

- szülői stressz és kiégés;
- a pénzügyi nehézségek;
- a családi konfliktusok;
- az instabil életkörülmények;
- a szülők mentális egészségügyi problémái;
- a munkával kapcsolatos kötelezettségek miatt korlátozott családi idő.

A belga érdekelt felek különösen kiemelték a krónikus stressz, a társadalmi-gazdasági nehézségek és a gyermekkori negatív élmények hatását a gyermekek érzelmi működésére. Hasonló aggályokról számoltak be Romániában, Lengyelországban, Magyarországon és Németországban is, ahol a résztvevők a családi stresszt a gyermekek szorongásának, viselkedési nehézségeinek, koncentrációs problémáinak és érzelmi szabályozási zavarainak fontos kiváltó tényezőjeként írták le.

Az érintettek az országokban egyaránt hangsúlyozták, hogy az iskolákban egyre gyakrabban találkoznak olyan gyermekekkel, akiket összetett családi körülmények befolyásolnak, ami megerősíti a mentális egészség előmozdítására irányuló holisztikus és családközpontú megközelítések szükségességét.

A szülők különélése és a családi instabilitás

A szülők különélése, a válás és a tágabb értelemben vett családi instabilitás gyakran került megjelölésre a gyermekek mentális jólétét befolyásoló fontos kockázati tényezőként.

Az összes ország résztvevői arról számoltak be, hogy a családi struktúrákban bekövetkező változásokat átélő gyermekeknél számos érzelmi és viselkedési reakció jelentkezik, többek között:

- szorongás és érzelmi bizonytalanság;
- szomorúság és visszahúzódás;
- viselkedési nehézségek és agresszió;
- koncentrációs problémák;
- csökkent iskolai elkötelezettség;
- nehézségek a kortárs kapcsolatokban.

A német válaszadók kifejezetten kiemelték azokat a kihívásokat, amelyek a szülők különválása után több háztartásban élő gyermekekkel kapcsolatosak. A belga érdekelt felek hasonlóképpen hangsúlyozták a családi felbomlás, a családi konfliktusok és az instabilitás hatását a gyermekek érzelmi biztonságára és általános működésére.

Az eredmények arra utalnak, hogy a családi átmeneti időszakok különösen érzékeny időszakokat jelenthetnek, amelyek során a gyermekeknek további érzelmi támogatásra van szükségük mind a családon belül, mind az iskolában.

Sokszínűség, befogadás és kulturális alkalmazkodás

**Co-funded by
the European Union**

Az Európai Unió társfinanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Oktatási Rendszer Fejlesztéséért Alapítvány (FRSE) álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az FRSE nem tehető felelőssé ezekért.

A migráció és a növekvő sokszínűség különösen fontos témaként merült fel Belgiumban és Németországban, bár az inklúzióval, a kulturális sokszínűséggel és a társadalmi kiszolgáltatottsággal kapcsolatos kérdések más országokban is nyilvánvalóak voltak.

A belga érdekelt felek arról számoltak be, hogy az iskolák egyre nagyobb mértékben támogatják a migráns és menekült háttérrel rendelkező gyermekeket, akik háborút, kitelepítést, veszteséget, traumát és jelentős életváltozásokat élhettek át. A résztvevők a következő kihívásokat említették:

- nyelvi akadályok;
- a kulturális alkalmazkodás;
- társadalmi befogadás;
- a traumával kapcsolatos érzelmi nehézségek;
- megszakított iskolai pályafutás.

Hasonlóképpen a német érdekelt felek is hangsúlyozták az iskolai tanulói populációk egyre növekvő sokszínűségét, és kiemelték a kulturálisan érzékeny oktatási megközelítések, valamint a szakemberek interkulturális kompetenciáinak fejlesztésének szükségességét.

Az egyes országok résztvevői hangsúlyozták, hogy a sokszínűséget nem csupán kihívásként, hanem az oktatási közösségeket gazdagító értékes erőforrásként is el kell ismerni. Ugyanakkor elismerték azt is, hogy a migráns, menekült és kisebbségi háttérrel rendelkező gyermekek számára további támogatásra lehet szükség a sikeres integráció, befogadás és érzelmi jólét biztosítása érdekében.

Digitális jólét és a technológia kiegyensúlyozott használata

A digitalizáció és a túlzott képernyőhasználat az összes részt vevő országban az egyik legfontosabb társadalmi aggodalomként merült fel.

Az érdekelt felek egybehangzóan arról számoltak be, hogy a gyermekek egyre több időt töltenek digitális eszközök használatával, gyakran már nagyon korai életkortól kezdve. A tanárok, a szülők és a szakemberek aggodalmukat fejezték ki a túlzott képernyőhasználatnak a gyermekek fejlődésére és jólétére gyakorolt lehetséges hatása miatt.

Az országokban a résztvevők a túlzott képernyőhasználatot a következőkkel hozták összefüggésbe:

- a figyelem és a koncentráció csökkenésével;
- érzelmi szabályozási zavarok;
- alacsonyabb frusztrációtűrés;
- alvászavarok;
- a személyes társas interakciók csökkenésével;
- nehézségek a szociális kompetenciák fejlesztésében;
- fokozott függőség a digitális ingerektől.

A belga, magyar és lengyel érdekelt felek különösen hangsúlyozták a digitális túlstimulációval és a mindennapi családi életben a digitális eszközökre való túlzott támaszkodással kapcsolatos aggályaikat. A belga válaszadók a „digitális dadus” jelenségére utaltak, amelynek keretében a digitális eszközöket gyakran használják a gyermekek lefoglalására vagy megnyugtatóására.

Ugyanakkor a résztvevők elismerték, hogy a digitális technológiák megfelelő használat esetén értékes oktatási lehetőségeket is nyújtanak. Következésképpen az érdekelt felek kiemelték, hogy a teljes korlátozás helyett a kiegyensúlyozott és felelősségteljes digitális használat előmozdítására kell helyezni a hangsúlyt.

Társadalmi nyomás és a gyermekkori élmények változása

Az összes ország résztvevői jelentős változásokról számoltak be a gyermekek mindennapi élményeiben és társadalmi környezetében.

Az érdekelt felek gyakran említették a növekvő társadalmi és tanulmányi nyomást, a felgyorsult életmódot, valamint a szabad játékra és a spontán társas interakcióra szánt lehetőségek csökkenését. Sok válaszadó aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy a gyermekek már korai életkoruktól kezdve egyre nagyobb elvárásoknak vannak kitéve az iskolai teljesítmény, a viselkedés és a társas teljesítmény tekintetében.

Különösen a lengyel és a magyar résztvevők emelték ki a gyermekek csökkent rugalmasságát, a kudarcból való félelmüket, valamint a kudarcokkal és a frusztrációval való megbirkózás nehézségeit. Az egyes országok tanárai arról számoltak be, hogy sok gyermeknél megfigyelhető:

- fokozott érzékenységet a kritikára;
- alacsony önbizalmat;

- félelem a hibáktól;
- korlátozott megküzdési stratégiák;
- nehézségek a csalódás és a kudarc kezelésében.

Ezen felül a válaszadók megjegyezték, hogy csökkentek az önálló játékokra, a felfedezésre és a strukturálatlan kortárs interakcióra irányuló lehetőségek, ami potenciálisan korlátozza a gyermekek lehetőségeit a reziliencia, a problémamegoldó képességek és a szociális kompetenciák természetes fejlődésére.

Összességében az eredmények arra utalnak, hogy a gyermekek mentális jólétét az egyéni, családi, társadalmi, kulturális és technológiai hatások komplex kölcsönhatása alakítja. Ezek az eredmények aláhúzzák annak fontosságát, hogy olyan holisztikus, megelőző és ökoszisztéma-alapú megközelítéseket alkalmazzunk, amelyek nemcsak a gyermekek egyéni igényeire, hanem a fejlődésük szélesebb körű környezeti kontextusára is figyelmet fordítanak.

Az eredmények továbbá arra utalnak, hogy a jövőbeli MindPlay-beavatkozásoknak kifejezetten figyelembe kell venniük ezeket a kontextuális tényezőket, és olyan gyakorlati erőforrásokat kell biztosítaniuk, amelyek támogatják a gyermekeket, a családokat és az oktatási szakembereket a mai gyermekkor változó valóságára való reagálásban.

3.7 Meglévő bevált gyakorlatok

A részt vevő országokban azonosított számos kihívás ellenére az eredmények rávilágítottak arra, hogy az iskolák máris számos ígéretes gyakorlatot alkalmaznak a gyermekek társadalmi, érzelmi és mentális jólétének előmozdítása érdekében. Bár a konkrét megközelítések az oktatási kontextusok szerint eltérnek, az öt országban több közös gyakorlat is következetesen felbukkant, ami azt bizonyítja, hogy a jövőbeli MindPlay-beavatkozások szilárd alapra épülhetnek.

Összességében az érdekelt felek hangsúlyozták, hogy a hatékony gyakorlatokat a megelőző jelleg, a gyermekközpontú megközelítés, az aktív részvétel és a mindennapi iskolai életbe való integráció jellemzi. Az eredmények arra is utalnak, hogy az iskolák egyre inkább felismerik annak fontosságát, hogy olyan érzelmileg támogató tanulási környezetet teremtsenek, amely a tanulmányi eredmények mellett a gyermekek jólétét is elősegíti.

Érzelmi körök és napi érzelmi állapotfelmérések

Az országok között az egyik leggyakrabban említett gyakorlat az érzelmi körök, a reggeli megbeszélések és a napi érzelmi beszélgetések alkalmazása volt. A tanárok arról számoltak be, hogy a gyermekeknek rendszeresen lehetőségük nyílik arra, hogy biztonságos és támogató környezetben kifejezzék érzéseiket, megbeszéljék az érzelmeiket, és átgondolják élményeiket.

Ezek a tevékenységek általában a következőket foglalják magukban:

- az érzelmek megosztása a tanítási nap elején vagy végén;
- az osztálytermi élmények és az interperszonális kapcsolatok megbeszélése;
- az érzelmi szükségletek és aggodalmak azonosítása;
- az empátia és az aktív hallgatás elősegítése.

Az érdekelt felek beszámoltak arról, hogy az ilyen gyakorlatok erősítik az érzelmi intelligenciát, javítják az osztálytermi légkört, elősegítik az érzelmi nehézségek korai felismerését, és fokozzák a gyermekek tartozásérzetét.

Társas-érzelmi tanulás (SEL) programok

Számos iskola arról számolt be, hogy különféle társas és érzelmi tanulási (SEL) programokat és tevékenységeket valósít meg, amelyek célja a gyermekek társas kompetenciáinak, érzelmi tudatosságának, önszabályozásának, empátiájának és kapcsolatteremtő készségeinek fejlesztése.

Az országokban azonosított példák között szerepelnek:

- érzelmi intelligencia fejlesztésére irányuló tevékenységek;
- társas készségek fejlesztése;
- reziliencia-fejlesztő programok;
- pszicho-oktatási műhelyek;
- osztálytermi megelőző programok.

A résztvevők következetesen kiemelték, hogy a SEL-megközelítések nemcsak a gyermekek jólétéhez járulnak hozzá, hanem az osztálytermi viselkedés, a kortárs kapcsolatok és az iskolai elkötelezettség javulásához is.

Szerepjátékok és szimulációs tevékenységek

A szerepjáték a részt vevő országokban széles körben alkalmazott és nagyra értékelt pedagógiai megközelítésnek bizonyult. A tanárok arról számoltak be, hogy szerepjátékos tevékenységeket alkalmaznak annak érdekében, hogy segítsék a gyermekeket az érzelmek feltárásában, a konfliktusok megoldásában, a különböző nézőpontok megértésében és a szociális készségek gyakorlásában.

A szerepjátékos módszereket gyakran alkalmazták a következő célokra:

- a kortárs konfliktusok kezelésére;
- az empátia fejlesztésére;
- a megbirkózási stratégiák begyakorlására;
- a kommunikációs készségek erősítésére;
- a kihívást jelentő helyzetek fenyegetésmentes megbeszélése.

Az érdekelt felek a szerepjátékot különösen hatékonnak tartották, mivel ez lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy aktív részvétel és tapasztalati alapú bevonódás révén tanuljanak.

Integrációs tevékenységek és közösségépítés

Az összes országban fontos megelőző gyakorlatként azonosították azokat az integrációs tevékenységeket, amelyek célja a kortárs kapcsolatok erősítése és az inkluzív osztálytermi környezet elősegítése.

Példák:

- csapatépítő tevékenységek;
- együttműködésen alapuló tanulási feladatok;
- osztálytermi integrációs játékok;
- társak közötti támogatási kezdeményezések;
- együttműködési projektek és csoportos kihívások.

A résztvevők kiemelték, hogy az ilyen tevékenységek hozzájárulnak a diáktársak közötti összetartás erősödéséhez, a társadalmi kirekesztés csökkentéséhez, valamint a biztonságérzet és a tartozás érzésének erősödéséhez az osztályközösségen belül.

Nyugodt sarkok és biztonságos terek

**Co-funded by
the European Union**

Az Európai Unió társfinanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Oktatási Rendszer Fejlesztéséért Alapítvány (FRSE) álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az FRSE nem tehető felelőssé ezekért.

Több ország, különösen Belgium és Románia, beszámolt az osztálytermeken belüli nyugodt sarkok, pihenőhelyek vagy kijelölt biztonságos terek használatáról.

Ezek a terek általában lehetőséget nyújtanak a gyermekeknek arra, hogy:

- az érzelmeik szabályozására;
- lecsillapodjanak érzelmileg intenzív helyzetek után;
- egyedül elmélkedjenek;
- önszabályozási stratégiákat gyakorolhassanak.

A tanárok beszámoltak arról, hogy a nyugodt sarkok támogatják a gyermekek érzelmi önszabályozását, csökkentik a viselkedési incidenseket, és elősegítik a pozitív osztálytermi légkört.

Dráma-pedagógia és kreatív kifejezés

A dráma-pedagógiát és a kreatív módszereket gyakran emelték ki hatékony megközelítéseként az érzelmi kifejezés és a szociális tanulás elősegítésének.

Az iskolák a következőket alkalmazták:

- drámafoglalkozásokat;
- mesemondás;
- színházi technikákat;
- kreatív mozgás;
- művészi kifejezés.

Ezek a módszerek lehetővé teszik a gyermekek számára, hogy a fejlődési szintjüknek megfelelő és vonzó módon fedezzék fel az érzelmeiket, feldolgozzák az élményeket, fejlesszék az empátiát és erősítsék a kommunikációs készségeket.

A belga, román és magyar érdekelt felek különösen hangsúlyozták a drámaalapú megközelítések értékét mind az érzelmi fejlődés, mind a társadalmi befogadás támogatásában.

Tapasztalati tanulási megközelítések

A tapasztalati tanulás a tanulmányban azonosított számos sikeres gyakorlat alapját képező közös pedagógiai elvként került előtérbe. Az érdekelt felek egybehangzóan arról számoltak be, hogy a

gyermekek akkor tanulnak a leghatékonyabban, amikor aktívan részt vesznek értelmes, gyakorlati tapasztalatokban.

Példák:

- projektalapú tanulás;
- együttműködésen alapuló problémamegoldó tevékenységek;
- szabadtéri tanulási élmények;
- játékok és szimulációk;
- művészet- és mozgásalapú tevékenységek.

A résztvevők hangsúlyozták, hogy a tapasztalati megközelítések elősegítik a mélyebb tanulást, növelik a motivációt, ösztönzik az aktív részvételt, valamint támogatják a szociális és érzelmi kompetenciák fejlődését.

Összességében az eredmények azt mutatják, hogy a részt vevő országok iskolái már jelentős tapasztalattal rendelkeznek a megelőző és jólét-orientált gyakorlatok megvalósításában. Az érdekelt felek azonban hangsúlyozták, hogy további, bizonyítékokon alapuló, gyakorlati és könnyen megvalósítható forrásokra van szükség, amelyek tovább erősíthetik a meglévő erőfeszítéseket. Ezek az eredmények arra utalnak, hogy a MindPlay projekt építhet a jelenlegi bevált gyakorlatokra és kiegészítheti azokat azáltal, hogy innovatív, játékalapú és felhasználóbarát eszközöket biztosít, amelyek az oktatási környezet mindennapi valóságához igazodnak.

3.8 A MindPlay-eszközökkel kapcsolatos elvárások

Az összes részt vevő országban az érdekelt felek határozott támogatásukat fejezték ki a MindPlay-projekt célkitűzései és javasolt eredményei iránt. Az oktatási rendszerek és a nemzeti kontextusok közötti különbségek ellenére a belga, német, magyar, lengyel és román résztvevők rendkívül hasonló elvárásokat fogalmaztak meg a jövőbeli MindPlay-termékek jellemzőivel, tartalmával és bevezetésével kapcsolatban.

Összességében a válaszadók hangsúlyozták, hogy a jövőbeli eszközöknek gyakorlatiasnak, vonzóknak, bizonyítékokon alapulónak és a mindennapi oktatási gyakorlatba könnyen integrálhatónak kell lenniük. Az érdekelt felek következetesen kiemelték annak fontosságát, hogy olyan forrásokat fejlesszenek ki, amelyek közvetlenül reagálnak a mai osztálytermek valós

körülményeire, miközben támogatják mind a gyermekek jólétét, mind a szakemberek kompetenciáit.

Gyakorlati és bizonyítékokon alapuló eszközök

Az összes országban a legerőteljesebb és legkövetkezetesebb elvárás a gyakorlatias, felhasználóbarát és bizonyítékokon alapuló eszközök iránti igény volt.

A tanárok, az iskolaigazgatók, a pszichológusok és a szülők többször is hangsúlyozták, hogy a meglévő források gyakran nem alkalmazhatók közvetlenül a mindennapi oktatási gyakorlatban. Ennek következtében a résztvevők egyértelműen azokat az eszközöket részesítették előnyben, amelyek konkrét útmutatást, azonnal használható tevékenységeket és azonnal alkalmazható stratégiákat nyújtanak.

Az érdekelt felek különösen nagyra értékelték azokat az erőforrásokat, amelyek:

- a mindennapi osztálytermi helyzetekben megvalósíthatók;
- egyértelmű utasításokat és megvalósítási útmutatást nyújtanak;
- tudományos bizonyítékokon és bevált gyakorlatokon alapulnak;
- az oktatási szakemberek által tapasztalt valós kihívásokra reagálnak;
- támogatják mind a megelőzést, mind a korai beavatkozást.

Az országok válaszadói egybehangzóan hangsúlyozták, hogy a jövőbeli MindPlay-termékeknek kiegészíteniük kell a meglévő szakmai gyakorlatokat, nem pedig felváltaniuk azokat, és erősíteniük kell a szakemberek önbizalmát a gyermekek mentális jólétének támogatásában.

Játékalapú megközelítések

Az összes érdekelt fél csoportjának résztvevői határozottan támogatták a játékalapú megközelítéseket, amelyeket különösen alkalmasnak tartottak az 5–9 éves gyermekek számára.

Az érdekelt felek egybehangzóan elismerték, hogy a játék a gyermekek természetes nyelve, és kiemelték annak potenciálját az érzelmi kifejezés, a szociális tanulás, a megfigyelés és a nehézségek korai felismerése terén.

A válaszadók kiemelték, hogy a játékalapú megközelítések:

- elősegítik a gyermekek aktív részvételét;

- csökkentik a mentális egészségügyi problémákkal kapcsolatos megbélyegzést;
- biztonságos és vonzó tanulási környezetet teremtenek;
- fejlődési szintjüknek megfelelő módon támogatják az érzelmek kifejezését;
- lehetővé teszik a szakemberek számára, hogy természetes körülmények között megfigyeljék a gyermekek viselkedését.

Különösen a belga érdekelt felek hangsúlyozták a nem verbális és játékalapú módszerek fontosságát a kisgyermekek érzelmi nehézségeinek felismerésében. Hasonló preferenciák alakultak ki az összes részt vevő országban, ami a MindPlay koncepcionális megközelítés széles körű elfogadását jelzi.

Integrációs játékok

Az integrációs játékok az összes részt vevő országban a leggyakrabban kért MindPlay-termékek közé tartoztak.

A tanárok és az iskolavezetők kiemelték a kortárs kapcsolatok, a társadalmi kohézió és az inkluzív osztálytermi környezet megerősítésének fontosságát. A résztvevők úgy vélték, hogy az integrációs játékok hozzájárulhatnak:

- a csoportkohézió erősítéséhez;
- a kiszolgáltatott helyzetű és újonnan érkezett gyermekek befogadásának megkönnyítéséhez;
- az empátia és az együttműködés előmozdításához;
- a kortárs konfliktusok és a társadalmi kirekesztés csökkentéséhez;
- a pozitív osztálytermi légkör kialakításához.

Az érdekelt felek különösen nagyra értékelték azokat a tevékenységeket, amelyek ösztönzik az együttműködést, a kommunikációt és a kapcsolatépítést, miközben egyidejűleg támogatják a társadalmi és érzelmi fejlődést.

Pedagógiai célú és megfigyelésen alapuló játékok

Minden ország résztvevői élénk érdeklődést mutattak az érzelmi, viselkedési és társadalmi nehézségek korai felismerését segítő diagnosztikai és megfigyelési játékok iránt.

Az érdekelt felek azonban következetesen hangsúlyozták, hogy ezeket az eszközöket nem szabad klinikai diagnosztikai eszközökként értelmezni. Ehelyett a válaszadók olyan gyermekbarát

és nem stigmatizáló eszközöket képzeltek el, amelyek segítenék az oktatási szakembereket a potenciális problémák felismerésében és azoknak a gyermekeknek az azonosításában, akik további támogatásból profitálhatnak.

A résztvevők kiemelték, hogy a hatékony diagnosztikai játékoknak:

- a gyermekek számára ne jelentsenek fenyegetést, és vonzóak legyenek számukra;
- támogatniuk kell a szisztematikus megfigyelést;
- értelmes információkat nyújtsanak a gyermekek működéséről;
- megkönnyítsék a nehézségek korai felismerését;
- kiegészítsék a szakmai megítélést, ne pedig helyettesítsék azt.

A belga érdekelt felek különösen hangsúlyozták a kisgyermekek és a kulturálisan sokszínű populációk számára alkalmas, nem verbális és játékalapú megfigyelési eszközök szükségességét.

Tanári képzés és szakmai támogatás

Az összes ország oktatási szakemberei határozottan hangsúlyozták, hogy a MindPlay-termékek bevezetését átfogó képzésnek és szakmai támogatásnak kell kísérnie.

A résztvevők egybehangzóan kijelentették, hogy az eszközök önmagukban nem lennének elegendőek a releváns kompetenciák és a bevezetési készségek fejlesztésére szolgáló lehetőségek nélkül.

Az érdekelt felek érdeklődést mutattak a következő témákkal kapcsolatos képzések iránt:

- a nehézségek korai felismerése;
- az érzelmi szabályozás támogatása;
- a viselkedéskezelés;
- a szülőkkel való kommunikáció;
- krízisbeavatkozás;
- a MindPlay eszközök bevezetése az osztálytermi környezetben.

A válaszadók egyértelműen azokat a képzési módszereket részesítették előnyben, amelyek gyakorlatiasak, interaktívak, és valós példákon, esettanulmányokon, valamint tapasztalati tanulási módszereken alapulnak.

Szülői anyagok és családtámogatási források

A szülők, a tanárok és az iskolavezetők egybehangzóan kiemelték annak fontosságát, hogy a jövőbeli MindPlay-beavatkozásokba bevonják a családokat.

Az érdekelt felek nagy érdeklődést mutattak a szülőknek szóló anyagok iránt, amelyek segítenék a családokat a gyermekek mentális jólétének megértésében és előmozdításában. A javasolt források között szerepeltek:

- gyakorlati útmutatók a szülők számára;
- a gyermek fejlődéséről és mentális egészségéről szóló tájékoztató anyagok;
- stratégiák az érzelmi szabályozás otthoni támogatásához;
- útmutatások a digitális jólétről és a képernyőhasználatról;
- a szülő–gyermek interakciót elősegítő tevékenységek;
- az iskola és a család közötti együttműködést elősegítő kommunikációs anyagok.

A résztvevők hangsúlyozták, hogy a szülői kompetenciák erősítése jelentősen javíthatja az iskolai beavatkozások hatékonyságát és fenntarthatóságát.

Könnyű megvalósítás és minimális többletmunkaterhelés

A megvalósítással kapcsolatos egyik legfontosabb megállapítás az, hogy az érdekelt felek olyan eszközöket részesítenek előnyben, amelyek könnyen használhatók és nem növelik jelentősen a szakemberek munkaterhelését.

Minden országban a résztvevők hangsúlyozták, hogy az oktatási szakemberek már így is jelentős munkaterheléssel és időbeli korlátokkal küzdenek. Ennek következtében a válaszadók többször is kiemelték, hogy a jövőbeli MindPlay-termékeknek:

- minimális előkészítési időt igényeljenek;
- legyen intuitív és könnyen használható;
- zökkenőmentesen illeszkedjen a meglévő oktatási rutinokba;
- kerüljék a túlzott dokumentációs követelményeket;
- ne jelentsen további adminisztratív terhet;
- rugalmasnak és a különböző oktatási kontextusokhoz alkalmazkodónak kell lennie.

A tanárok különösen hangsúlyozták, hogy az olyan eszközöket, amelyeket túl bonyolultnak, időigényesnek vagy adminisztratív szempontból megterhelőnek tartanak, a gyakorlatban valószínűleg nem fogják következetesen használni.

Összességében az eredmények azt mutatják, hogy az érdekelt felek erőteljesen támogatják a gyakorlatias, játékalapú és felhasználóbarát MindPlay-termékeket. A részt vevő országokban tapasztalható elvárások összhangja arra utal, hogy a projekt eredményeinek sikeres megvalósítására jelentős potenciál van a különböző európai oktatási kontextusokban.

Fontos kiemelni, hogy az összes érdekelt fél csoportjának résztvevői hangsúlyozták: a jövőbeli MindPlay-eszközöknek meg kell erősíteniük a meglévő oktatási gyakorlatokat, miközben továbbra is hozzáférhetőek, inkluzívak, bizonyítékokon alapulók és a mindennapi iskolai környezet valós körülményei között megvalósíthatók maradnak.

4. Országok közötti összefoglalás

Az összehasonlító elemzés jelentős hasonlóságokat tárt fel a részt vevő országok között, az oktatási rendszerek, a társadalmi kontextusok és a rendelkezésre álló támogató struktúrák közötti különbségek ellenére. A belgiumi, németországi, magyarországi, lengyelországi és romániai érdekelt felek következetesen azonosítottak hasonló mentális egészségügyi kihívásokat, kompetenciakövetelményeket, rendszerszintű akadályokat és a jövőbeli beavatkozásokkal kapcsolatos elvárásokat.

Az összes részt vevő országban az érdekelt felek nemcsak a kockázatok korai felismerésének szükségességét hangsúlyozták, hanem a gyermekek jólétét elősegítő védő tényezők megerősítését is. Ide tartoznak a pozitív kapcsolatok, az érzelmi biztonság, a reziliencia, a részvétel és a tartozás érzése, amelyek mind hozzájárulnak az egészségesebb és inkluzívabb tanulási környezetek kialakításához.

Az eredmények arra utalnak, hogy az oktatási szakemberek Európa-szerte egyre összetettebb követelményekkel szembesülnek a gyermekek mentális jólétének támogatása terén, miközben olyan rendszerekben kell működniük, amelyeket korlátozott erőforrások és elégtelen szakosodott támogatás jellemez. Ugyanakkor az eredmények országok közötti erős összhangja arra utal, hogy jelentős lehetőségek nyílnak közös európai megoldások és átadható oktatási eszközök kidolgozására.

Az alábbi táblázatok összefoglalják a nemzeti tanulmányokból származó legfontosabb eredményeket.

1. táblázat: Az országokban azonosított főbb kockázatok

Kockázati kategória	Belgium	Németország	Magyarország	Lengyelország	Románia
Figyelem- és koncentrációs nehézségek	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓	✓✓✓
Hiperaktivitás és impulzivitás	✓✓	✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓
Érzelmi szabályozási nehézségek	✓✓✓	✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓
Egyenrangúakkal való konfliktusok és szociális nehézségek	✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓
Szorongás és érzelmi distressz	✓✓✓	✓✓	✓✓	✓✓✓	✓✓
Társas visszahúzódás és elszigetelődés	✓✓✓	✓	✓✓	✓✓	✓✓
Agresszív és ellenséges viselkedés	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓✓

Családdal kapcsolatos stressz és bizonytalanság	✓✓✓	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓
Digitalizáció és túlzott képernyőhasználat	✓✓✓	✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓
Migrációval, traumával és sokszínűséggel kapcsolatos kihívások	✓✓✓	✓✓	✓	✓	✓

Jelölések: ✓ = azonosítva; ✓✓ = gyakran azonosítva; ✓✓✓ = kiemelten jelentős.

Az eredmények azt mutatják, hogy az érzelmi szabályozási nehézségek, a figyelem- és koncentrációs problémák, a kortárs konfliktusok és a viselkedési nehézségek jelentik a leggyakoribb problémákat az összes részt vevő országban.

2. táblázat: Kompetenciakövetelmények az egyes országokban

Kompetenciaterület	Belgium	Németország	Magyarország	Lengyelország	Románia
Korai felismerési kompetenciák	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓
Érzelmi szabályozás támogatása	✓✓✓	✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓
Viselkedéskezelés	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓

**Co-funded by
the European Union**

Az Európai Unió társfinanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Oktatási Rendszer Fejlesztéséért Alapítvány (FRSE) álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az FRSE nem tehető felelőssé ezekért.

Kommunikáció a szülőkkel	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓
Krízisbeavatkozás	✓✓✓	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓✓
Trauma-tudatos gyakorlat	✓✓✓	✓	✓	✓	✓✓
Inkluzív és interkulturális kompetenciák	✓✓✓	✓✓	✓	✓	✓
A tanárok jóléte és önellátása	✓✓✓	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓
Együttműködés szakemberekkel és beutalási folyamatok	✓✓✓	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓✓

Az összehasonlító eredmények azt mutatják, hogy a szülőkkel való kommunikáció, a viselkedéskezelés, az érzelmi szabályozás támogatása és a korai felismerés terén szükséges kompetenciák minden országban egyetemes szakmai fejlesztési prioritásokat jelentenek.

3. táblázat: Országok közötti rendszerszintű akadályok

Rendszerszintű akadály	Belgium	Németország	Magyarország	Lengyelország	Románia
Szakképzett munkaerőhiány	✓✓✓	✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓

Co-funded by
the European Union

Az Európai Unió társfinanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Oktatási Rendszer Fejlesztéséért Alapítvány (FRSE) álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az FRSE nem tehető felelőssé ezekért.

Időhiány	✓✓	✓✓✓	✓✓	✓✓	✓✓
Nem megfelelő képzési lehetőségek	✓✓✓	✓✓	✓✓	✓✓✓	✓✓✓
A szabványosított eljárások hiánya	✓✓	✓✓	✓✓✓	✓✓	✓✓✓
Nagy osztálylétszám	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓
A tanárok túlzott munkaterhelése	✓✓✓	✓✓✓	✓✓	✓✓	✓✓
Korlátozott hozzáférés külső támogatási szolgáltatásokhoz	✓✓✓	✓✓	✓✓	✓✓✓	✓✓✓
A szülők ellenállása vagy alacsony elkötelezettsége	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓✓	✓✓
Adminisztratív terhek	✓✓	✓✓	✓✓	✓✓	✓

Az eredmények arra utalnak, hogy az oktatási szakemberek Európa-szerte hasonló strukturális korlátokkal szembesülnek, különösen a szakemberhiány, az időbeli korlátok és a mentális egészség előmozdítását szolgáló rendszerszintű támogatás hiánya tekintetében.

4. táblázat: A MindPlay termékekkel kapcsolatos elvárások

**Co-funded by
the European Union**

Az Európai Unió társfinanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Oktatási Rendszer Fejlesztéséért Alapítvány (FRSE) álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az FRSE nem tehető felelőssé ezekért.

Várt termék/funkció	Belgium	Németország	Magyarország	Lengyelország	Románia
Praktikus és azonnal használható eszközök	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓
Játékalapú megközelítések	✓✓✓	✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓
Integrációs játékok	✓✓✓	✓✓✓	✓✓	✓✓✓	✓✓✓
Diagnosztikai/megfigyelési játékok	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓
Tanári továbbképzési programok	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓
Szülői segédanyagok és útmutatók	✓✓✓	✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓
Egyszerű megvalósítás	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓
Minimális többletmunkaterhelés	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓
Egyértelmű végrehajtási irányelvek	✓✓✓	✓✓	✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓

Stigmatizálást elkerülő és gyermekbarát megközelítések	✓✓✓	✓✓	✓✓✓	✓✓	✓✓✓
--	-----	----	-----	----	-----

Az országok közötti elvárások összhangja azt mutatja, hogy az érdekelt felek erőteljesen támogatják a gyakorlati, játékalapú és bizonyítékokon alapuló beavatkozásokat. A résztvevők egyértelműen jelezték, hogy a jövőbeli MindPlay-termékeknek könnyen megvalósíthatónak kell lenniük, be kell illeszkedniük a mindennapi iskolai gyakorlatba, és úgy kell megtervezni őket, hogy támogassák a szakemberek munkáját, ne pedig növeljék a terhelésüket.

Összességében az országok közötti összefoglalás jelentős konvergenciát mutat az európai oktatási érdekelt felek tapasztalatai és igényei között. Ez a magas fokú összhang szilárd bizonyítékalapot nyújt a MindPlay projekt keretében közös európai eszközök, képzési programok és beavatkozási stratégiák kidolgozásához.

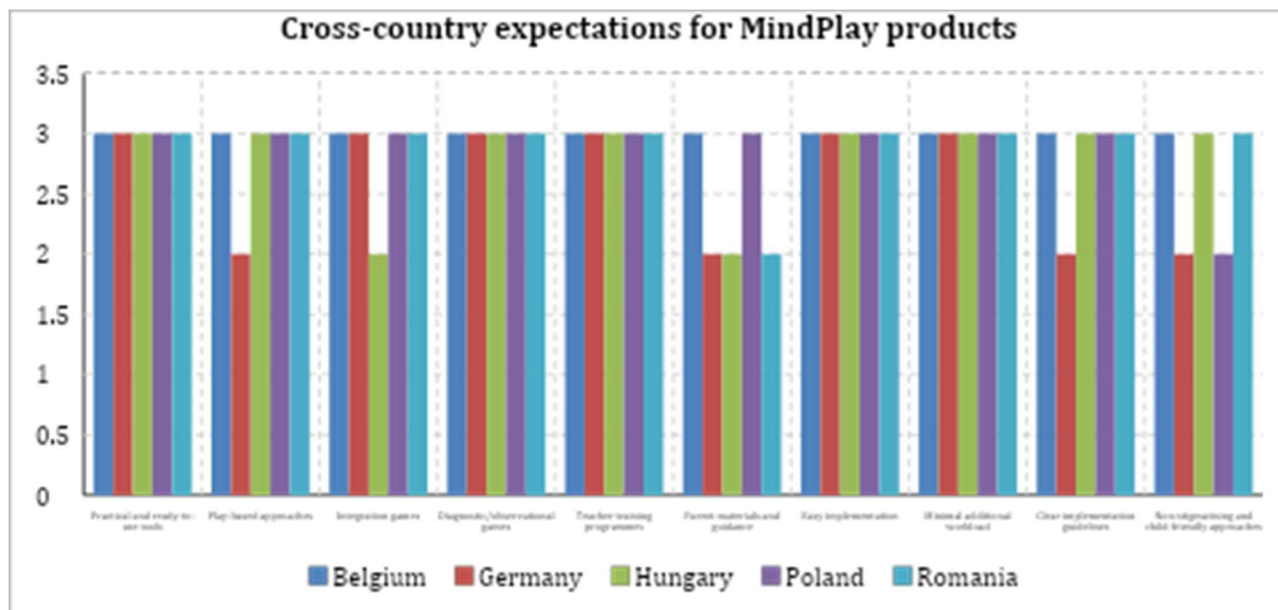
5. Következmények a MindPlay-termékek szempontjából

Az országok közötti kutatás eredményei szilárd tudományos alapot nyújtanak a MindPlay-eszközök és a későbbi projekttevékenységek kidolgozásához. Az oktatási kontextusok közötti különbségek ellenére a belgiumi, németországi, magyarországi, lengyelországi és romániai érdekelt felek figyelemre méltó összhangot mutattak a velük szemben álló kihívások, a szükséges kompetenciák, valamint a leghasznosabbnak tartott támogatási formák tekintetében.

Az eredmények arra utalnak, hogy a jövőbeli MindPlay-eszközöknek olyan megelőző, gyermekközpontú, gyakorlati és játékalapú megközelítést kell alkalmazniuk, amely könnyen integrálható a mindennapi oktatási környezetbe. Ezen felül a termékeknek támogatniuk kell az oktatási szakembereket az egyre összetettebb mentálhigiénés kihívásokra való reagálásban, miközben elkerülik a további adminisztratív terheket.

A kutatási eredményeknek az egyes tervezett projektkimenetekre gyakorolt következményeit az alábbiakban mutatjuk be.

5.1 Kompetenciamátrix

A WP2 egyik fő eredménye egy kompetenciamátrix kidolgozása, amely koncepcionális keretként szolgál majd az összes későbbi projekttermékhez.

A kutatási eredmények alapján a kompetenciamátrixnak a következő kulcsfontosságú területeket kell magában foglalnia:

- az érzelmi, viselkedési és szociális nehézségek korai felismerése;
- az érzelmi intelligencia és az érzelmi szabályozás támogatása;
- az osztálytermi viselkedés kezelése;
- a szülővel való kommunikáció és együttműködés;
- krízisbeavatkozás és védelmi eljárások;
- traumatudatos és inkluzív gyakorlatok;
- szakemberekkel való együttműködés és az átirányítási folyamatok;
- a tanárok jóléte, rezilienciája és önellátása.

A mátrixnak egyértelműen meg kell különböztetnie a megelőzéssel, a korai felismeréssel, a beavatkozással és az áttétellel kapcsolatos kompetenciákat. Ezenkívül meg kell határoznia a

**Co-funded by
the European Union**

Az Európai Unió társfinanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Oktatási Rendszer Fejlesztéséért Alapítvány (FRSE) álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az FRSE nem tehető felelőssé ezekért.

gyermek mentális jólétének támogatásában részt vevő különböző érdekelt felek csoportjaitól elvárt ismereteket, készségeket és attitűdöket.

A részt vevő országokban azonosított hasonlóságokra tekintettel a kompetenciamátrix alkalmas arra, hogy átvihető európai keretként szolgáljon az általános iskolai mentális egészségfejlesztés erősítéséhez.

5.2 Képzési programok

Az eredmények azt mutatják, hogy jelentős igény van a tanárok, az iskolaigazgatók és más oktatási szakemberek számára gyakorlati és bizonyítékokon alapuló szakmai továbbképzési lehetőségekre.

A jövőbeli MindPlay képzési programoknak ezért a következőket kell előtérbe helyezniük:

- a pusztán elméleti ismeretek helyett a gyakorlati alkalmazásra;
- esettanulmányokon alapuló tanulás és valós élethelyzetek;
- tapasztalati és interaktív módszerek;
- a reflexióra és a társaktól való tanulásra nyújtott lehetőségeket;
- az osztálytermi környezetben azonnal alkalmazható stratégiák.

A képzési tantervnek kifejezetten foglalkoznia kell a következő témákkal:

- a mentális egészségügyi problémák korai figyelmeztető jeleinek felismerése;
- az érzelmi szabályozás és a reziliencia támogatása;
- a kihívást jelentő viselkedésformák és a kortárs konfliktusok kezelése;
- érzékeny beszélgetések folytatása a szülőkkel;
- a válsághelyzetekre való reagálás;
- traumaérzékeny és inkluzív gyakorlatok bevezetése.

Az összes ország résztvevői egyértelműen az aktív részvételen, szerepjátékokon, szimulációkon és együttműködésen alapuló problémamegoldáson alapuló képzési megközelítéseket részesítették előnyben. Következésképpen a képzési módszertannak tükröznie kell a projekt által támogatott pedagógiai elveket.

A tanárok jólétét is el kell ismerni az érzelmileg támogató osztálytermi környezet megteremtésének és a gyermekek jólétének előmozdításának kulcsfontosságú előfeltételeként.

Ezért a képzési programoknak tartalmazniuk kell az együttműködésen alapuló tanulási és reflexiós gyakorlatokat.

5.3 Pedagógiai orientációjú és megfigyelésen alapuló játékok

A kutatási eredmények erőteljesen alátámasztják a pedagógiai orientációjú és megfigyelésen alapuló játékok fejlesztését olyan innovatív eszközként, amelyek segítenek a tanároknak a különböző tanulási, érzelmi és szociális támogatási igények korai felismerésében és azokra való reagálásban. Az ilyen eszközöknek nem formális diagnosztikai eszközként kell működniük, hanem inkább strukturált pedagógiai és megfigyelési forrásként, amelyek támogatják a tanárokat és más releváns szakembereket a potenciális problémák észlelésében, a kontextuális tényezők átgondolásában és a megfelelő oktatási válaszok azonosításában. Adott esetben segíthetik a tanárt abban, hogy mérlegelje, hasznos lehet-e konzultálni egy meglévő iskolai támogató szakemberrel; maguk nem dönthetik el, hogy szakorvosi beutalásra van-e szükség.

Az érdekelt felek következetesen hangsúlyozták, hogy ezek az eszközök nem formális diagnosztikai eszközként, hanem inkább strukturált megfigyelési forrásként kell működniük, amelyek támogatják a szakembereket a potenciális problémák felismerésében és azoknak a gyermekeknek az azonosításában, akiknek további támogatásra lehet szükségük.

Az eredmények alátámasztják egy integrált, az egész iskolára kiterjedő megközelítés kidolgozását, amelyben a gyermekek jólétét az iskolák, a családok, a szakértői szolgáltatások és a tágabb oktatási közösség közötti együttműködés alakítja. Következésképpen a MindPlay-termékeknek ötvözniük kell a megelőzést és a megfelelő időben történő pedagógiai beavatkozást a gyermekek jólétét és rezilienciáját erősítő védő tényezők előmozdításával.

Az eredmények alapján a MindPlay diagnosztikai játékoknak:

- gyermekbarátnak, vonzónak és nem stigmatizálónak kell lenniük;
- támogassák a strukturált osztálytermi megfigyelést, miközben lehetőséget biztosítanak a gyermekeknek, hogy játékos formában kifejezzék érzelmeiket, bizalmat építsenek, kommunikáljanak, valamint szociális és érzelmi kompetenciáikat mutassák be;
- segítsék a tanárokat a megfigyelhető externalizáló és internalizáló minták átgondolásában anélkül, hogy címkéket rendelnének hozzájuk vagy diagnosztikai állításokat tennének;

- megkönnyítsék mind az externalizáló, mind az internalizáló nehézségek felismerését;
- segítsék a szakembereket abban, hogy észrevegyék az érzelmi distressz vagy a változó osztálytermi részvétel finom jeleit, amelyek további megfigyelést, pedagógiai beavatkozást vagy – adott esetben – az iskolai gyakorlatnak megfelelő konzultációt tehetnek szükségessé;
- kiegészíti, nem pedig felváltja a szakmai megítélést; és
- minimálisra csökkentse a gyermekek szorongását, és kerülje a címkézést.

Különös figyelmet kell fordítani a nem verbális és játékalapú értékelési módszerek kidolgozására, mivel az érdekelt felek többször is kiemelték, hogy ezek alkalmasak kisgyermek és különböző oktatási kontextusok számára.

Az eredmények azt mutatják, hogy a nyomtatható digitális megfigyelőeszközöknek kell az osztálytermi használat elsődleges formátumát képezniük, mivel ezek a legkönnyebben hozzáférhető és legpraktikusabb eszközök azoknak a tanároknak, akik szakértői támogatás nélkül dolgoznak.

Ugyanakkor ezen eszközök tervezését és validálását egy olyan digitális platformnak kell alátámasztania, amely képes automatizált, pedagógiaiilag validált visszajelzést nyújtani. Ez a platform a megfigyelési rendszer intelligens gerincét képezi: strukturálja a kinyomtatható eszközök tartalmát, feldolgozza a tanárok által benyújtott megfigyelési adatokat, és egyértelmű, cselekvésre ösztönző útmutatást generál, megkülönböztetve azokat az eseteket, ahol az oktatási támogatás elegendő, és azokat, ahol szakemberhez való beutalás indokolt. A fenntarthatóság biztosítása és a felesleges fejlesztések elkerülése érdekében ezt a digitális komponenst meglévő, bevált, mesterséges intelligenciával támogatott oktatási menedzsment-infrastruktúrákra kell építeni – konkrétan olyan beszélgető jellegű mesterséges intelligencia interfészekre és adaptív LMS-platformokra, amelyeket már korábbi Erasmus+ projektek keretében kifejlesztettek és validáltak. A kinyomtatható eszköz a tanárok számára készült eszköz; a digitális platform pedig az a motor, amely pedagógiai szempontból megalapozottá teszi azt.

5.4 Integrációs játékok

A tanulmány rámutatott arra, hogy nagy az igény olyan integrációs tevékenységekre, amelyek elősegítik a pozitív kortárs kapcsolatokat, a társadalmi befogadást és az osztályon belüli összetartást.

Az összes részt vevő országban az érdekelt felek egyre nagyobb kihívásokról számoltak be a kortárs konfliktusok, a társadalmi kirekesztés, a magány és a csökkent társadalmi kompetenciák terén. Következésképpen az integrációs játékoknak a következőkre kell törekedniük:

- a kortárs kapcsolatok, az örömteli interakciók és az osztályösszetartás erősítése;
- az empátia, az együttműködés, valamint a kölcsönös megértés és bizalom előmozdítása;
- a kiszolgáltatott helyzetű, migráns és újonnan érkezett gyermekek befogadásának támogatása;
- a kommunikáció és az együttműködésen alapuló problémamegoldás ösztönzése;
- pozitív és támogató osztálytermi légkör kialakítása.

A játékoknak elég rugalmasnak kell lenniük ahhoz, hogy alkalmazkodjanak a különböző osztályösszetételekhez és oktatási kontextusokhoz, ugyanakkor könnyen bevezethetők legyenek a mindennapi tanítási gyakorlatba.

Több részt vevő országban is kiderült, hogy a játékos viselkedés és a szándékos ártás közötti különbségtétel nehézségei gyakori forrásai az osztálytermi konfliktusoknak. Az integrációs játékoknak ezért kifejezetten fejleszteniük kell a gyermekek azon képességét, hogy felismerjék a társadalmi jelzéseket, és megkülönböztessék a véletlen és a szándékos cselekedeteket.

5.5 Beavatkozási eljárások

Az eredmények egyértelműen rámutatnak arra, hogy szükség van strukturált és bizonyítékokon alapuló beavatkozási eljárásokra, amelyek támogatják az oktatási szakembereket a gyermekek mentális egészségügyi igényeinek kielégítésében.

A beavatkozási eljárásoknak gyakorlati útmutatást kell nyújtaniuk a következőkre vonatkozóan:

- az aggodalomra okot adó jelenségek felismerése és dokumentálása;
- az érzelmi és viselkedési nehézségekre való reagálás;
- az aggályok közlése a szülőkkel;
- annak megállapítása, mikor indokolt a szakosodott szolgáltatásokhoz való továbbirányítás;
- együttműködés a belső és külső támogató rendszerekkel;
- a válsághelyzetek kezelése és a védelmi aggályok kezelése.

Az eljárásokat olyan egyértelmű, felhasználóbarát és hozzáférhető keretrendszerként kell kialakítani, amelyek elősegítik az iskolák közötti következetességet, ugyanakkor alkalmazkodnak a különböző nemzeti kontextusokhoz és intézményi szabályozásokhoz.

Fontos, hogy a beavatkozási eljárások a kizárólagos válságkezelés helyett a megelőző és támogató megközelítést támogassák.

5.6 Iskolai jóléti stratégia

Az eredmények egyértelműen arra utalnak, hogy a gyermekek mentális jólétének előmozdításához olyan, az egész iskolára kiterjedő megközelítésre van szükség, amely túlmutat az egyéni beavatkozásokon.

A jövőbeli MindPlay iskolai jóléti stratégiának ezért rendszerszintű szemléletet kell alkalmaznia, és az oktatási környezet több szintjével is foglalkoznia kell.

A stratégiának az alábbiakra vonatkozó ajánlásokat kell tartalmaznia:

- érzelmileg támogató és befogadó iskolai környezet megteremtése;
- a szociális és érzelmi tanulás beépítése a mindennapi iskolai gyakorlatba;
- az iskola és a család közötti partnerség megerősítése;
- a korai felismerés és a megelőző megközelítések előmozdítása;
- multidiszciplináris együttműködés és beutalási útvonalak kialakítása;
- a személyzet jólétének és rezilienciájának támogatása;
- a pozitív kortárs kapcsolatok és az iskolához való kötődés elősegítése.

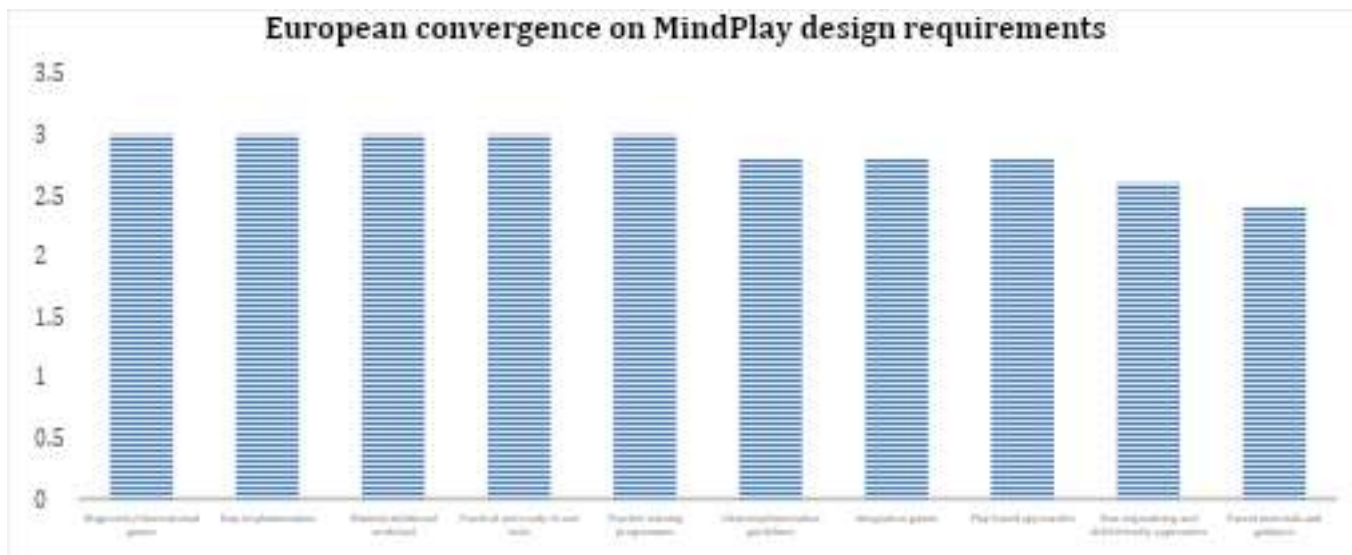
A stratégiának nemcsak a megelőzést és a korai felismerést kell elősegítenie, hanem azokat a védő tényezőket is, amelyek erősítik a gyermekek rezilienciáját, érzelmi biztonságát, pozitív kapcsolatait és általános jólétét.

Az érintettek minden országban hangsúlyozták, hogy a mentális jólétet nem szabad elszigetelt tevékenységként kezelni, hanem be kell építeni az iskolák szélesebb körű kultúrájába, politikáiba és mindennapi gyakorlatába.

Összességében a kutatási eredmények egyértelműen alátámasztják, hogy a tervezett MindPlay-termékek rendkívül relevánsak és megfelelnek az európai oktatási érdekelt felek azonosított igényeinek. Az eredmények országok közötti összhangja tovább erősíti az olyan közös európai források kidolgozásának szükségességét, amelyek hozzájárulhatnak a megelőzés, a korai

felismerés, a jóllét előmozdítása és a támogató iskolai környezet megerősítéséhez az általános iskolai oktatás keretein belül.

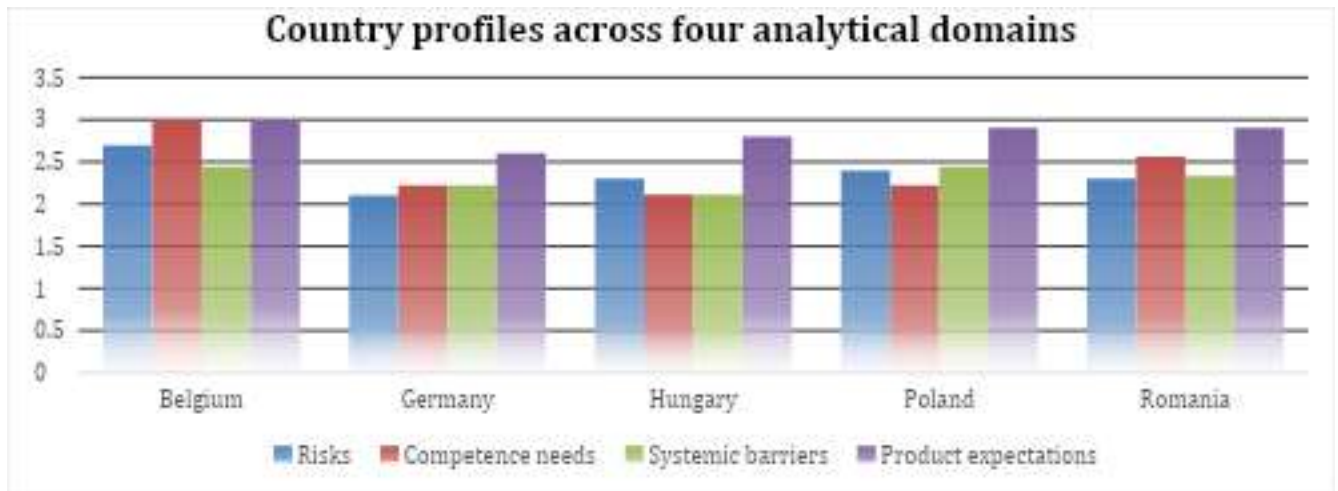
6. Ajánlások

A Belgiumban, Németországban, Magyarországon, Lengyelországban és Romániában végzett országok közötti kutatás eredményei alapján ajánláscsomagot dolgoztak ki az általános iskolai környezetben a gyermekek mentális jólétének előmozdítására irányuló jövőbeli erőfeszítések támogatására. Az ajánlások az oktatási ökoszisztéma különböző szintjeire vonatkoznak, beleértve az iskolákat, a politikai döntéshozókat, a tanárképző intézményeket és a MindPlay-termékek bevezetését.

**Co-funded by
the European Union**

Az Európai Unió társfinanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Oktatási Rendszer Fejlesztéséért Alapítvány (FRSE) álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az FRSE nem tehető felelőssé ezekért.

6.1 Ajánlások az iskolák számára

Az iskolák központi szerepet játszanak a gyermekek mentális jólétének előmozdításában, valamint a korai felismerés és az időbeni támogatás biztosításában. Az eredmények arra utalnak, hogy a mentális egészség előmozdításához átfogó, megelőző és az egész iskolára kiterjedő megközelítésre van szükség.

Az iskolákat arra ösztönzik, hogy:

- alkalmazzanak iskolaszintű megközelítést a mentális egészség és jólét terén, integrálva a szociális és érzelmi tanulást a mindennapi iskolai gyakorlatba;
- erősítsék meg az érzelmi intelligencia, a reziliencia, az empátia és a pozitív kortárs kapcsolatok előmozdítását célzó megelőző tevékenységeket;
- rendszeres eljárásokat vezessenek be a gyermekek érzelmi és viselkedési nehézségeinek korai felismerésére, dokumentálására, továbbirányítására és nyomon követésére;
- rendszeres együttműködési lehetőségeket biztosítsanak a tanárok, az iskola vezetői, a pszichológusok, a tanácsadók és más támogató szakemberek között;
- hozzanak létre érzelmileg biztonságos, befogadó és támogató tanulási környezetet, amely elősegíti a gyermekek tartozásérzetét és összetartozás-érzését;

**Co-funded by
the European Union**

Az Európai Unió társfinanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Oktatási Rendszer Fejlesztéséért Alapítvány (FRSE) álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az FRSE nem tehető felelőssé ezekért.

- a családokkal való partnerség megerősítése rendszeres, bizalmon alapuló és kétirányú kommunikáció révén;
- lehetőséget biztosít a szülőknek, hogy aktívan részt vegyenek a megelőzéssel és a jólléttel kapcsolatos tevékenységekben;
- gyakorlati, játékalapú és gyermekbarát megközelítéseket alkalmazni a gyermekek társadalmi és érzelmi fejlődésének támogatására;
- a személyzet jólétének előmozdítása támogató szakmai környezet kialakításával, valamint a reflexióra, a szupervízióra és a kollégák közötti támogatásra irányuló lehetőségek biztosításával.

6.2 Ajánlások a politikai döntéshozók számára

Az eredmények arra utalnak, hogy a gyermekek mentális jólétének előmozdítása rendszerszintű támogatást és hosszú távú beruházást igényel a politikai szinten.

A politikai döntéshozókat arra ösztönözzük, hogy:

- ismerjék el a gyermekek mentális jólétét stratégiai prioritásként az oktatási politikák és reformok keretében;
- növeljék a befektetéseket az iskolai mentális egészségfejlesztési és megelőzési programokba;
- biztosítsák az iskolai pszichológusok, tanácsadók, speciális pedagógusok és egyéb szakértői támogató szolgáltatások megfelelő rendelkezésre állását;
- erősítsék az oktatási, egészségügyi, szociális jóléti és gyermekvédelmi rendszerek közötti szektorok közötti együttműködést;
- támogassák a korai felismerésre és beutalásra vonatkozó egységes eljárások kidolgozását és bevezetését;
- csökkentsék a megelőző munkát korlátozó strukturális akadályokat, ideértve a túlzott adminisztratív terheket és a nem megfelelő létszámot;
- fenntartható finanszírozást biztosítani az iskolákban végzett, bizonyítékokon alapuló mentális egészségfejlesztési kezdeményezések számára;
- ösztönözze az inkluzív, traumára érzékeny és kulturálisan érzékeny oktatási gyakorlatok bevezetését;
- támogatni kell a gyermekek mentális egészségének és jólétének javítását célzó kutatást, innovációt és nemzetközi együttműködést.

Különös figyelmet kell fordítani arra, hogy a kiszolgáltatott csoportok – ideértve a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű gyermekeket, a migráns és menekült családokból származó gyermekeket, valamint a kedvezőtlen életkörülmények között élő gyermekeket – egyenlő hozzáféréssel rendelkezzenek a mentális egészségügyi támogatáshoz.

6.3 Ajánlások a tanárképző intézmények számára

A tanulmány eredményei azt mutatják, hogy az oktatási szakembereknek további felkészülésre és folyamatos szakmai továbbképzésre van szükségük a gyermekek mentális egészségével kapcsolatban.

A tanárképzésért és a folyamatos szakmai továbbképzésért felelős intézményeket arra ösztönzik, hogy:

- erősítsék a mentális egészség előmozdításával és megelőzésével kapcsolatos témák beépítését a tanárképzési tantervekbe;
- biztosítsanak képzést az érzelmi, viselkedési és szociális nehézségek korai felismeréséről;
- vegyenek fel gyakorlati modulokat az érzelmi szabályozás támogatásáról, a viselkedéskezelésről és a szocio-érzelmi tanulásról;
- erősítsék a szülőkkel és a családokkal való kommunikációval és partnerségépítéssel kapcsolatos kompetenciákat;
- képzést biztosítsanak a krízisbeavatkozás, a védelem és az átirányítási eljárások terén;
- a traumára érzékeny, inkluzív és kulturálisan érzékeny oktatási gyakorlatok előmozdítása;
- biztosítani kell, hogy a szakmai továbbképzési lehetőségek gyakorlatorientáltak legyenek, és a tapasztalati tanulási módszertanokon alapuljanak;
- biztosítsanak lehetőséget felügyelt gyakorlatra, reflexióra és esettanulmányokon alapuló tanulásra;
- kezeljék a tanárok jólétét, rezilienciáját, stresszkezelését és önellátását a szakmai kompetencia elengedhetetlen elemeiként.

A folyamatos szakmai továbbképzésnek hozzáférhetőnek, bizonyítékokon alapulónak és szorosan igazodónak kell lennie a kortárs oktatási gyakorlat valósága és kihívásaihoz.

6.4 Ajánlások a MindPlay bevezetéséhez

**Co-funded by
the European Union**

Az Európai Unió társfinanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Oktatási Rendszer Fejlesztéséért Alapítvány (FRSE) álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az FRSE nem tehető felelőssé ezekért.

Az eredmények erőteljesen alátámasztják a MindPlay-termékek bevezetését különböző oktatási kontextusokban. A sikeres bevezetés azonban attól függ, hogy a projekt eredményei gyakorlatiasak, rugalmasak és az érdekelt felek igényeire reagálók maradnak-e.

A MindPlay-termékek bevezetéséhez a következő ajánlásokat javasoljuk:

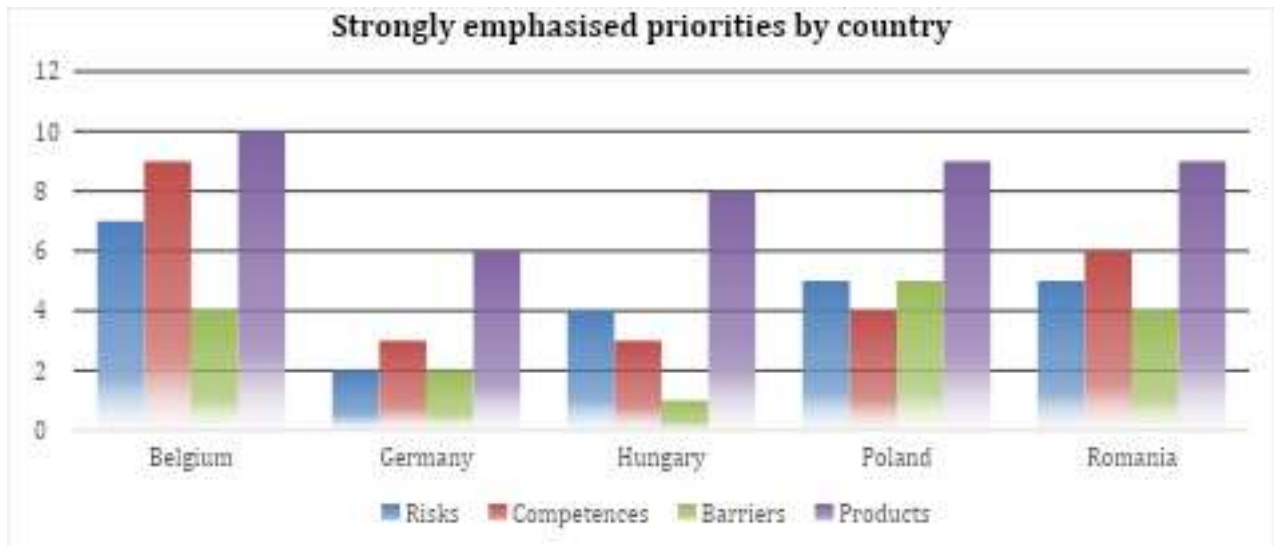
- biztosítani kell, hogy minden MindPlay-termék bizonyítékokon alapuljon, gyermekközpontú legyen, és az érdekelt felek azonosított kompetenciakövetelményein alapuljon;
- a gyakorlati alkalmazhatóságot és a mindennapi oktatási környezetben való könnyű bevezethetőséget kell előtérbe helyezni;
- dolgozzanak ki játékalapú és megközelítéstől mentes megközelítéseket, amelyek fejlődési szempontból megfelelőek az 5–9 éves gyermekek számára;
- biztosítsanak egyértelmű végrehajtási útmutatásokat és kísérő képzési anyagokat az oktatási szakemberek számára;
- gondoskodjanak arról, hogy az eszközök kiegészítsék a meglévő oktatási gyakorlatokat, és ne jelentsenek túlzott adminisztratív terhet;
- olyan termékeket tervezzenek, amelyek kellően rugalmasak ahhoz, hogy alkalmazkodjanak a különböző nemzeti, kulturális és intézményi kontextusokhoz;
- aktívan bevonja a tanárokat, szakértőket, iskolavezetőket, szülőket és gyermekeket a projekt eredményeinek kipróbálásába és finomításába;
- elősegítse a MindPlay eszközök beépítését a szélesebb körű iskolai jóléti és megelőzési stratégiákba;
- támogatni a fenntarthatóságot olyan erőforrások biztosításával, amelyeket az iskolák a projekt időtartamán túl is önállóan használhatnak;
- olyan tanárbarát megfigyelési és diagnosztikai eszközöket fejlesszenek ki, amelyek praktikusak, adott esetben kinyomtathatók, és könnyen használhatók a mindennapi osztálytermi gyakorlatban;
- folyamatos visszajelzési, értékelési és a projekttermékek további adaptálására szolgáló mechanizmusok létrehozása;
- olyan digitális technológiák feltárása, amelyek javíthatják a megfigyelést, a visszajelzést és a MindPlay-termékek hosszú távú fenntarthatóságát.

Különös hangsúlyt kell fektetni annak biztosítására, hogy a MindPlay-termékek erősítsék a megelőző gyakorlatokat, elősegítsék a korai felismerést, és előmozdítsák az iskolák, a családok és a támogató szolgáltatások közötti együttműködést.

Összességében a MindPlay-termékek bevezetése jelentősen erősítheti az iskolák képességét a gyermekek mentális jólétének előmozdítására, és hozzájárulhat egy inkluzívabb, támogatóbb és reziliens oktatási környezet kialakításához egész Európában.

6.5 Országspecifikus ajánlások

Belgium

- Fejlesszenek ki és vezessenek be nem verbális és játékalapú eszközöket a kisgyermekek érzelmi nehézségeinek korai felismerésére.
- Erősítsék az együttműködést a kiszolgáltatott helyzetű családokkal kulturálisan érzékeny kommunikációs stratégiák és alacsony küszöbű támogatási megközelítések révén.
- Erősítsék a traumára érzékeny és kulturálisan érzékeny oktatási gyakorlatokat, különösen azokban az iskolákban, amelyek migráns és menekült háttérrel rendelkező gyermekekkel foglalkoznak.
- A kiegyensúlyozott digitális használat előmozdítása, valamint a szülők támogatása a gyermekek képernyő előtt töltött idejének szabályozásában.

Co-funded by
the European Union

Az Európai Unió társfinanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Oktatási Rendszer Fejlesztéséért Alapítvány (FRSE) álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az FRSE nem tehető felelőssé ezekért.

Németország

- Az érzelmi és viselkedési nehézségek korai felismerésére szolgáló strukturált és szabványosított eszközök használatának növelése.
- Az iskolákban a megelőző megközelítések erősítése a szocio-érzelmi tanulási tevékenységek beépítésével a mindennapi oktatási gyakorlatba.
- Javítsák az iskolák, a családok és a szakosodott szolgáltatások közötti együttműködést annak érdekében, hogy a nehézségekkel küzdő gyermekek időben támogatást kapjanak.
- A tanárok számára gyakorlati segédanyagokat és képzést kell biztosítani, amelyek középpontjában a viselkedéskezelés, az érzelmi szabályozás és a szülőkkel való kommunikáció áll.
- Csökkenteni kell azokat a szervezeti akadályokat, amelyek korlátozzák a tanárok képességét a megelőző és támogató tevékenységekben való részvételre.

Magyarország

- A mindennapi oktatási tevékenységek keretében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermekek érzelmi intelligenciájának és önszabályozási kompetenciáinak fejlesztésére.
- Bővíteni kell a gyakorlatorientált tanárképzési lehetőségeket az érzelmi szabályozás, a feszültségcsökkentés, az osztálytermi menedzsment és a családokkal való kommunikáció területén, olyan tapasztalati alapú, időigényes formátumok alkalmazásával, amelyek tükrözik a tanárok munkaterhelésének valós körülményeit. A képzési anyagokat digitális, egyéni ütemben elvégezhető forrásokként kell elérhetővé tenni, biztosítva ezzel a hozzáférhetőséget.
- Erősíteni kell a szakértői támogató szolgáltatásokhoz való hozzáférést és az iskolákon belüli multidiszciplináris együttműködést.
- A digitális technológiák kiegyensúlyozott használatának előmozdítása, egyúttal a játék, a társas interakció és a tapasztalati tanulás lehetőségeinek bővítése.
- Támogatni kell az iskolákat a szociális-érzelmi tanulással kapcsolatos meglévő bevált gyakorlatok szisztematikus integrálásában.
- Be kell vezetni olyan nem klinikai, tanároknak szóló eszközöket, amelyek strukturált megfigyelést és pedagógiai reflexiót tesznek lehetővé a gyermekek érzelmi, viselkedési és részvételi igényeiről, és amelyek célja, hogy időbeni és megfelelő osztálytermi reagálást támogassanak anélkül, hogy növelnék az adminisztratív terheket. Tekintettel a magánpszichológusok széles körű hiányára Magyarországon, ezeknek az eszközöknek praktikusnak kell lenniük ahhoz, hogy az osztálytanárok önállóan használhassák őket a mindennapi oktatási gyakorlat részeként. Alapjául szolgáló tartalmukat, megfigyelési

keretrendszerüket és strukturált útmutatásukat megfelelő szakértőknek kell kidolgozniuk és validálniuk. Amennyiben a rendszer digitális elemet is tartalmaz, egy mesterséges intelligenciával támogatott platform segítheti a tanárokat a megfigyelések szervezésében, a releváns, bizonyítékokon alapuló pedagógiai stratégiák kiemelésében, valamint a megfelelő következő lépésekre vonatkozó reflexió elősegítésében, beleértve azt is, hogy mikor érdemes fontolóra venni az iskolai támogató szolgáltatokkal való konzultációt. A platform nem diagnosztizálhatja a gyermekeket, nem állapíthatja meg, hogy szakorvosi beutalásra van szükség, és nem helyettesítheti a szakmai megítélést; az oktatási támogatásra, a konzultációra és a beutalásra vonatkozó döntések továbbra is a tanárok és az illetékes, képzett szakemberek hatáskörébe tartoznak, a kialakult iskolai eljárásoknak megfelelően.

Lengyelország

- Az iskola és a család közötti partnerség megerősítése a kommunikációs stratégiák javítása és a szülők megelőző tevékenységekbe való nagyobb bevonása révén.
- A szakértői támogató szolgáltatások bővítése és a pszichológiai és pedagógiai értékelésre vonatkozó várakozási idők csökkentése, különösen a pszichológiai és pedagógiai tanácsadási szolgáltatások megerősítése, valamint az iskolai pszichológusok és speciális pedagógusok rendelkezésre állásának növelése révén.
- A korai felismerésre és beutalásra vonatkozó meglévő eljárások következetes végrehajtásának erősítése, miközben az iskolák számára gyakorlati eszközöket és egyértelműbb operatív iránymutatásokat biztosítanak.
- A gyermekek mentális jólétére irányuló megelőző és egész iskolát érintő megközelítések előmozdítása.

Románia

- Növelni kell az iskolai pszichológusok és más speciális támogató szakemberek rendelkezésre állását.
- Hivatalos eljárások és bizonyítékokon alapuló eszközök kidolgozása és bevezetése az érzelmi és viselkedési nehézségek korai felismerése érdekében.
- A tanárok kompetenciáinak erősítése az internalizáló nehézségek – többek között a szorongás, a visszahúzódás és az érzelmi distressz – felismerése terén.
- Az iskola és a család közötti együttműködés javítása strukturált kommunikációs mechanizmusok és szülői támogatási kezdeményezések révén.

- Bővíteni kell a hozzáférést az érzelmi szabályozást, a szocio-érzelmi tanulást és a korai beavatkozást támogató, gyakorlati, osztálytermi eszközökhöz.

7. Következtetések

A Belgiumban, Németországban, Magyarországon, Lengyelországban és Romániában végzett, több országra kiterjedő kutatás eredményei azt mutatják, hogy a gyermekek mentális jólétének előmozdítása egyre fontosabb prioritássá vált az európai oktatási rendszerek számára. Az oktatási struktúrák, a társadalmi kontextusok és a rendelkezésre álló támogatási mechanizmusok közötti különbségek ellenére az összes részt vevő ország érdekelt felei rendkívül hasonló kihívásokat, igényeket és prioritásokat azonosítottak.

A tanulmány rávilágított arra, hogy az érzelmi, viselkedési és szociális nehézségek gyakran előfordulnak az alsó tagozatos oktatásban, és jelentős aggodalmat jelentenek a tanárok, az iskola vezetői, a szakemberek és a szülők számára egyaránt. Az érzelmi szabályozással, a figyelemmel és a koncentrációval, a kortárs kapcsolatokkal, a szorongással, a viselkedési problémákkal és a társadalmi beilleszkedéssel kapcsolatos nehézségek minden országos tanulmányban következetesen felmerültek. Ezek az eredmények megerősítik, hogy a gyermekek mentális jólétét az oktatás minőségének és a gyermek fejlődésének szerves részeként kell kezelni, nem pedig elszigetelt vagy szakértői kérdésként.

A kutatás továbbá kimutatta, hogy az oktatási szakemberek döntő szerepet játszanak az érzelmi és viselkedési nehézségekkel küzdő gyermekek korai felismerésében és támogatásában. Különösen a tanárokat azonosították következetesen azoknak a szakembereknek, akik a gyermekekkel való napi interakciójuknak köszönhetően elsőként ismerik fel a korai figyelmeztető jeleket. Az eredmények azonban azt is jelzik, hogy a jelenlegi felismerési gyakorlatok túlnyomórészt informális megfigyelésre és szakmai megítélésre támaszkodnak, míg a strukturált eljárások és a szabványosított eszközök használata az oktatási intézményekben továbbra is korlátozott.

Minden országban az érdekelt felek kifejezték, hogy nagy szükségük van olyan gyakorlati, bizonyítékokon alapuló és könnyen hozzáférhető forrásokra, amelyek erősítenék kompetenciáikat a korai felismerés, az érzelmi szabályozás támogatása, a viselkedéskezelés, a szülőkkel való kommunikáció és a krízisbeavatkozás terén. Ugyanakkor a válaszadók számos rendszerszintű akadályt emeltek ki, többek között a szakértői támogatás hiányát, az időhiányt, a

nem megfelelő képzési lehetőségeket, a magas munkaterhelést és a koordinált támogatási szolgáltatásokhoz való korlátozott hozzáférést.

A tanulmány egyik legfontosabb megállapítása az iskola–család együttműködés központi szerepére vonatkozik a gyermekek mentális jólétének előmozdításában. A résztvevők következetesen hangsúlyozták, hogy a hatékony megelőzés és a korai beavatkozás az iskolák és a családok közötti szilárd, bizalmon alapuló partnerséget igényel, amelyet egyértelmű kommunikáció és a gyermekek fejlődéséért viselt közös felelősség támaszt alá.

Az eredmények azt is igazolják, hogy a gyermekek jólétét szélesebb társadalmi és környezeti tényezők is alakítják, ideértve a családi stresszt, a változó családi struktúrákat, a migrációt és a sokszínűséget, a digitalizációt, valamint a növekvő társadalmi nyomást. Ezek az eredmények megerősítik annak fontosságát, hogy olyan holisztikus, megelőző és ökoszisztéma-alapú megközelítéseket alkalmazzunk, amelyek figyelembe veszik a gyermekek fejlődését befolyásoló többszörös kontextusokat.

Fontos kiemelni, hogy az összes részt vevő ország érdekelt felei határozottan támogatták a MindPlay-megközelítést, és jelentős nyitottságot tanúsítottak az oktatási környezetben a mentális jólét elősegítésére tervezett innovatív, játékalapú és gyermekbarát eszközök iránt. A résztvevők következetesen hangsúlyozták, hogy a jövőbeli termékeknek gyakorlatiasnak, könnyen megvalósíthatónak, megbélyegzéstől mentesnek és az iskolai mindennapi gyakorlatba integrálhatónak kell lenniük.

Összességében az országok között megfigyelt magas fokú összhang szilárd bizonyítékalapot nyújt az általános iskolai oktatásban a mentális egészség előmozdításának erősítését célzó közös európai megoldások kidolgozásához. Az eredmények megerősítik a MindPlay-projekt relevanciáját és időszerűségét, és bizonyítják, hogy a projekt innovatív, bizonyítékokon alapuló és gyakorlat-orientált beavatkozások révén jelentősen hozzájárulhat a gyermekek mentális jólétének javításához.

A különböző európai kontextusokból származó kutatási eredmények összevonásával a MindPlay-projekt nemcsak a projektspecifikus termékek fejlesztéséhez járul hozzá, hanem azokhoz a szélesebb körű európai erőfeszítésekhez is, amelyek célja minden gyermek számára inkluzívabb, támogatóbb és reziliens oktatási környezet megteremtése. A kutatás során nyert ismeretek értékes betekintést nyújtanak az iskolák, a politikai döntéshozók, a tanárképző intézmények és más érdekelt felek számára, akik elkötelezettek a gyermekek mentális jólétének előmozdítása mellett, és annak biztosítása mellett, hogy minden gyermeknek lehetősége legyen mind tanulmányi, mind érzelmi szempontból kiteljesedni.

Összességében az eredmények azt mutatják, hogy a gyermekek jólétének erősítése nem kizárólag a kockázatok azonosításával érhető el, hanem olyan oktatási környezetek kialakításával, amelyek ötvözik a megelőzést, a korai támogatást, az érzelmi biztonságot, a pozitív kapcsolatokat és az iskolák, a családok és a szakosodott szolgáltatások közötti hatékony együttműködést.

8. Irodalomjegyzék

8.1. Nemzeti kutatási jelentések

8.2. Európai és nemzetközi referencia-dokumentumok

1. CASEL. (2024). *A CASEL keretrendszere a szisztematikus társadalmi és érzelmi tanuláshoz*. Együttműködés az akadémiai, társadalmi és érzelmi tanulásért.
2. Európai Bizottság. (2018). *A Tanács 2018. május 22-i ajánlása az egész életen át tartó tanulás kulcskompetenciáiról* (2018/C 189/01).
3. OECD. (2021). *Az akadémiai tanuláson túl: a szociális és érzelmi készségekről szóló felmérés első eredményei*. Párizs: OECD Publishing.
4. UNESCO. (2021). *Közösen újragondoljuk a jövőnket: Új társadalmi szerződés az oktatásért*. Párizs: UNESCO.
5. Egészségügyi Világszervezet és UNESCO. (2021). *Minden iskola legyen egészségfejlesztő iskola: globális szabványok és mutatók*. Genf: WHO.
6. Egészségügyi Világszervezet. (2022). *Világmentális-egészségügyi jelentés: A mentális egészség átalakítása mindenki számára*. Genf: WHO.

8.3. A MindPlay projekt dokumentumai

1. MindPlay Erasmus+ projektpályázat. (2024). *MindPlay – A gyermekek jólétének támogatása a korai felismerés, a megelőzés és a tanári kompetenciák fejlesztése révén*. Erasmus+ program.
2. MindPlay 2. munkacsomag kutatási protokollja. (2025). Belső projektdokumentum.
3. MindPlay fókuszcsoport-irányelvek. (2025). Belső projektdokumentum.

